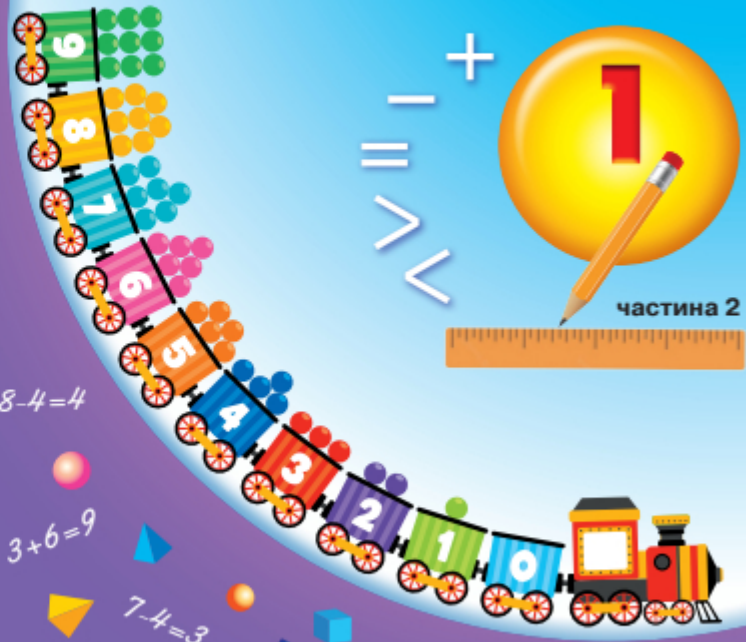


# МАТЕМАТИКА



$$8-4=4$$

$$3+6=9$$

$$2+3=5$$

$$7-4=3$$

$$9-2=7$$

$$6-4=2$$



## ДЕРЖАВНІ СИМВОЛИ УКРАЇНИ



**ДЕРЖАВНИЙ  
ГЕРБ  
УКРАЇНИ**



**ДЕРЖАВНИЙ  
ПРАПОР  
УКРАЇНИ**

## ДЕРЖАВНИЙ ГІМН УКРАЇНИ

*Музика Михайла Вербицького*

*Слова Павла Чубинського*

Ще не вмерла України і слава, і воля,  
Ще нам, браття молодії, усміхнеться доля.  
Згинуть наші воріженьки, як роса на сонці.  
Запануєм і ми, браття, у своїй сторонці.

*Приспів:*

Душу й тіло ми положим за нашу свободу,  
І покажем, що ми, браття, козацького роду.

Прошкуратова Т. С., Пархоменко А. В.

«Математика»  
навчальний посібник для 1 класу  
закладів загальної середньої освіти  
(У 3-х частинах)  
Частина 2

*Схвалено для використання в освітньому процесі*

Київ  
«Грамота»  
2023

УДК

Схвалено для використання в освітньому процесі  
[рішення експертної комісії з педагогіки та методики початкової освіти  
від 20 січня 2023 року (протокол № 1) та рішення експертної комісії  
з антидискримінаційної експертизи від 23 грудня 2022 року  
(протокол № 2)], № 2.0021–2023 у Каталозі надання грифів навчальній літера-  
турі та навчальним програмам

### Умовні позначення:



— познач;



— робота в парі,  
робота в групі;



— творче завдання;



— розфарбуй;



— виконай завдання;



— запам'ятай;



— кругові вирази;



— напиши за зразком.

### Прошкуратова Т.

П Математика : навч. посібн. для 1 кл. закл. заг. середн. освіти : У 3-х частинах : Частина 2. Тамара Прошкуратова, Аліна Пархоменко. — Київ : Грамота, 2023. — 80 с. : іл.

ISBN

Посібник створено відповідно до Державного стандарту початкової освіти та Типової освітньої програми, розробленої колективом авторів під керівництвом Р. Б. Шияна.

У навчальному посібнику передбачено формування математичних компетентностей та застосування їх у житті. У виданні поєднано математичну галузь із літературною, мистецькою, природознавчою, громадянською, соціальною та здоров'язбережувальною.

Для учнів, учителів, методистів і батьків.

УДК

ISBN

© Прошкуратова Т., Пархоменко А. 2023  
© Видавництво «Грамота», 2023

## ДОРОГІ ДІТИ!

Ви тримаєте другу частину навчального посібника з математики.

Ви вже знаєте цифри, умієте їх писати, порівнювати числа, ознайомилися з поняттям додавання та віднімання.

У другій частині навчитесь рахувати в межах 10–20, дізнаєтеся назви компонентів додавання та віднімання, зможете будувати відрізки заданої довжини. Вам стануть відомі величини вимірювання. Цікавими будуть лабіринти та математичні головоломки.

Разом із тим ви вирішуватимете цікаві завдання про тварин і рослини восени. Захопливою буде віртуальна подорож у світ «Техніки», під час якої ви ознайомитеся з її різновидами, призначенням і правилами користування.

У цій частині ви також розпочнете вивчати розділ «Зима».

Працюючи з посібником, ви переконаєтеся, що математичні знання потрібні всім.

Успіхів і приємних відкриттів кожному/кожній із вас.

*Авторки*

Оціни свої навчальні досягнення, обвівши смайлик.



— Я маю значні успіхи!



— Я маю успіхи!



— Мені потрібна допомога!



— Мені потрібна значна допомога!



## ВОДИТЬ ОСІНЬ ХОРОВОДИ

### Додавання і віднімання в межах 10

#### Компоненти та результат дії додавання. Знаходження суми чисел за малюнками

1. Розгляньте малюнки. Скільки всього листків зображено? Запам'ятайте вираз.



|                   |   |              |                   |   |   |           |
|-------------------|---|--------------|-------------------|---|---|-----------|
| перший<br>доданок | 3 | +            | другий<br>доданок | 4 | = | сума<br>7 |
|                   |   | └──────────┘ |                   |   |   |           |
|                   |   | сума         |                   |   |   |           |



Число, яке додаємо, називаємо **доданком**.  
Число, яке отримуємо, виконуючи дію додавання, називаємо **сумою**.

Читаємо так: «**Сума чисел 3 і 4 дорівнює 7 (семи)**»  
або «**До трьох додати чотири буде сім**».

2. Склади й обчисли рівності на додавання за малюнками та схемами. Упиши суму.

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
|   | + |   | = | □ |
| 4 |   | 2 |   |   |
|   |   |   |   |   |


|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
|   | + |   | = | □ |
| 5 |   | 4 |   |   |
|   |   |   |   |   |

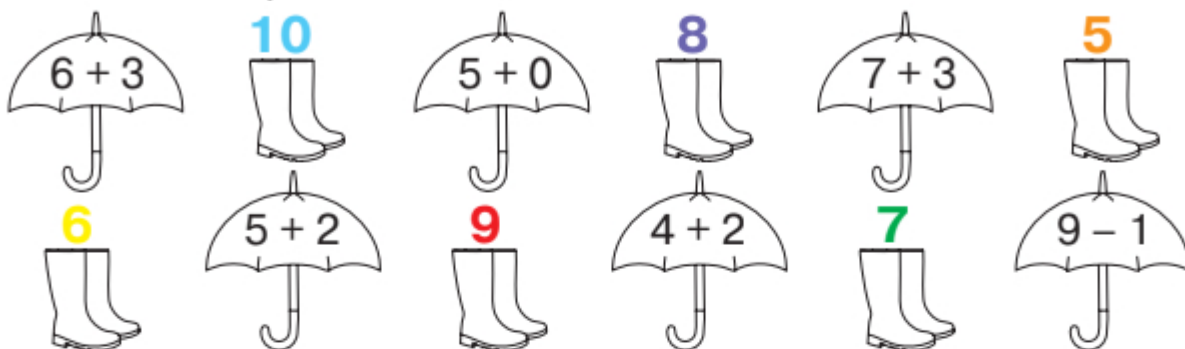
|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
|   | + |   | = | □ |
| 2 |   | 2 |   |   |
|   |   |   |   |   |

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
|   | + |   | = | □ |
| 3 |   | 3 |   |   |
|   |   |   |   |   |

## Облетіло літо листячком із клена



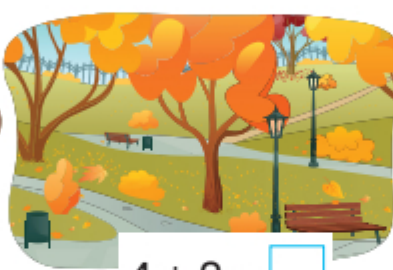
-  **3.** Обчисли вирази та знайди до парасольки пару чобіт. Користуючись підказкою, розфарбуй їх відповідним кольором.



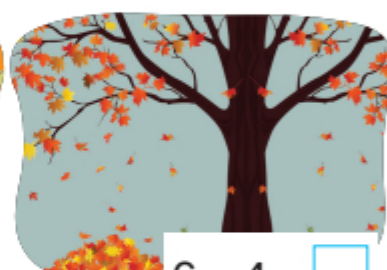
- 4.** Обчисли вирази. З'єднай їх із результатом, і ти дізнаєшся про назви осінніх місяців.



**Жовтень** 7



**Листопад** 2



**Вересень** 4

### Завдання для самооцінювання

- Обчисли вирази. Підкресли перший доданок.

$3 + 2 = \square$

$6 + 1 = \square$

$4 + 2 = \square$

$7 + 1 = \square$

$8 + 1 = \square$

$3 + 3 = \square$

- Обчисли вирази. Підкресли другий доданок.

$3 + 1 = \square$

$5 + 1 = \square$

$5 + 3 = \square$

$6 + 2 = \square$

$4 + 2 = \square$

$7 + 2 = \square$

Оціни свої навчальні досягнення, обвівши смайлик.



## Компоненти та результат дії віднімання. Знаходження різниці чисел за малюнками

1. Розгляньте малюнки. Поясніть, скільки пташок було на гілці (усно). Скільки полетіло? Скільки залишилося? Запам'ятайте вираз.



Число, від якого віднімаємо, називаємо **зменшуваним**.  
 Число, яке віднімаємо, називаємо **від'ємником**.  
 Число, яке отримуємо, називаємо **різницею**.  
 Читаємо так: «**Різниця чисел 5 і 1 дорівнює 4 (чотирьом)**»  
 або «**Від п'яти відняти один буде чотири;  
 5 мінус 1 дорівнює 4 (чотирьом)**».

2. Обчисли вирази. Запиши.

$3 + 3 = \square$

$6 - 2 = \square$

$7 - 1 = \square$

$8 - 2 = \square$

$5 + 2 = \square$

$9 - 1 = \square$

3. Обчисли вирази. До яких різновидів належать зображені рослини? З'єднай лініями відповіді. Підкресли від'ємник.



**ЛИСТЯНІ**

3



**ХВОЙНІ**

4



$6 - 2 = \square$

$7 - 4 = \square$

$6 - 3 = \square$

$8 - 4 = \square$





4. Обчисли вирази. До якої групи належать зображені рослини? З'єднай лініями відповіді. Підкресли зменшуване.

**5 дикорослі**

**6 культурні**



$10 - 4 = \square$

$7 - 2 = \square$

$8 - 2 = \square$

$9 - 3 = \square$

5. Обчисли вирази. Запиши. Обведи різницю.

$3 + 3 = \square$

$6 - 1 = \square$

$5 + 2 = \square$

$2 + 4 = \square$

$8 - 1 = \square$

$5 - 2 = \square$

### Завдання для самооцінювання

- Обведи в кожній групі прикладів ті, які розв'язано правильно. У них зменшуване підкресли **ЗЕЛЕНИМ КОЛЬОРОМ**; від'ємник — **СИНІМ**; різницю — **ЧЕРВОНИМ**.

$7 - 4 = 3$

$9 - 2 = 8$

$3 - 1 = 1$

$9 - 6 = 4$

$8 - 2 = 6$

$9 - 7 = 2$

$8 - 4 = 4$

$5 - 2 = 8$

$6 - 5 = 1$

$6 - 2 = 3$

$7 - 1 = 6$

$5 - 4 = 3$

$9 - 4 = 5$

$5 - 2 = 6$

$6 - 1 = 4$

$6 - 5 = 2$

$8 - 4 = 4$

$7 - 6 = 3$

Оціни свої навчальні досягнення, обвівши смайлик.



## Додавання і віднімання числа 0. Числовий відрізок



Додавши нуль до будь-якого числа, отримуємо те саме число:  $1 + 0 = 1$ .

Додавши до нуля будь-яке число, отримуємо те саме число:  $0 + 2 = 2$ .

Віднявши нуль від будь-якого числа, отримуємо те саме число:  $3 - 0 = 3$ .

Віднявши будь-які однакові числа, отримуємо нуль:  $4 - 4 = 0$ .

1. Обчисли вирази. Запиши.

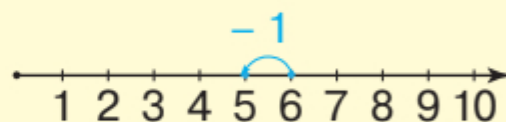
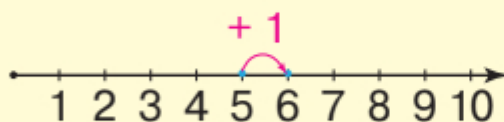
$$4 - 0 = \square \quad 5 + 0 = \square \quad 0 + 7 = \square \quad 3 - 3 = \square$$



2. Розгляньте числовий відрізок. Як утворилися числа 6 і 5? Обчисліть вирази.



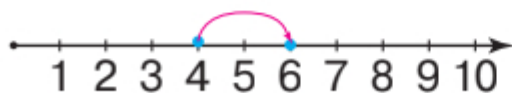
Це — **числовий відрізок**. Якщо до будь-якого числа додаємо 1, то отримуємо наступне число, а якщо відніmemo 1, то отримуємо попереднє.



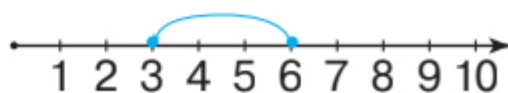
$$5 + 1 = \square$$

$$6 - 1 = \square$$

3. Склади рівність за допомогою числових відрізків. Запиши.



$$\square + \square = \square$$







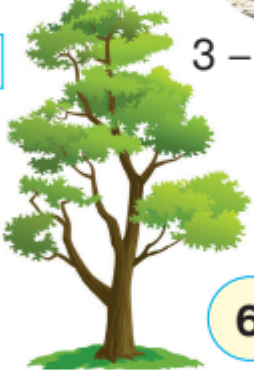

$$\square - \square = \square$$



4. Обчисли вирази біля правильних тверджень.

|                   |  |
|-------------------|--|
| $4 - 2 = \square$ | Дерева треба захищати й берегти.                 |
| $3 - 3 = \square$ | Дерева очищують повітря.                         |
| $8 - 2 = \square$ | Дерева заважають лісовим мешканцям.              |
| $4 - 0 = \square$ | Деревину використовують для виготовлення меблів. |

5. Обчисли вирази. З'єднай їх із результатом, і ти дізнаєшся, до якого дерева належить кора.

|  |                   |  |                   |   |                   |
|--|-------------------|--|-------------------|---|-------------------|
|   | $4 + 0 = \square$ |   | $3 - 0 = \square$ |  | $3 + 3 = \square$ |
|  | <b>3</b>          |  | <b>6</b>          |  | <b>4</b>          |

**Завдання для самооцінювання**

• Знайди різницю. Підкресли від'ємник.

$3 - 2 = \square$      $4 - 1 = \square$      $5 - 0 = \square$      $7 - 1 = \square$


• Знайди різницю. Підкресли зменшуване.










$6 - 1 = \square$      $7 - 0 = \square$      $4 - 0 = \square$      $3 - 3 = \square$

Оціни свої навчальні досягнення, обвівши смайлик.



**Додавання і віднімання числа 1. Утворення чисел прилічуванням і відлічуванням 1. Додавання і віднімання за числовим відрізком**

-  1. Розгляньте малюнки. Полічіть у кожному рядку окремо помідори й огірки (усно). Прочитайте таблицю додавання і віднімання числа 1.


|   |              |              |
|---|--------------|--------------|
|    | <b>+ 1</b>   | <b>- 1</b>   |
| $1 + 1 = 2$   | $2 - 1 = 1$  |              |
|    | $2 + 1 = 3$  | $3 - 1 = 2$  |
|    | $3 + 1 = 4$  | $4 - 1 = 3$  |
|    | $4 + 1 = 5$  | $5 - 1 = 4$  |
|    | $5 + 1 = 6$  | $6 - 1 = 5$  |
|    | $6 + 1 = 7$  | $7 - 1 = 6$  |
|   | $7 + 1 = 8$  | $8 - 1 = 7$  |
|  | $8 + 1 = 9$  | $9 - 1 = 8$  |
|  | $9 + 1 = 10$ | $10 - 1 = 9$ |



**$4 + 3 - 2$  — це вираз на дві дії.**  
У таких виразах дії виконуємо послідовно.

2. Обчисли вирази. Запиши.

$4 + 1 + 1 = \square$      $10 - 1 - 1 = \square$      $9 - 1 + 1 = \square$

-  3. Обчисли вирази. У кожному рядку знайди «зайвий» об'єкт. Розфарбуй його.



$3 - 1 - 1 = \square$      $2 + 1 + 1 = \square$      $3 + 1 + 1 = \square$      $4 - 1 - 1 = \square$



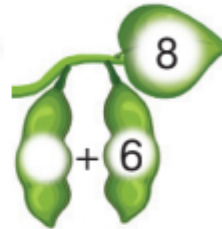
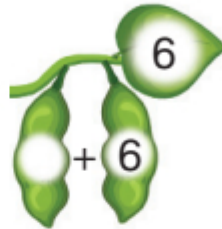
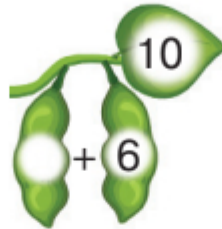
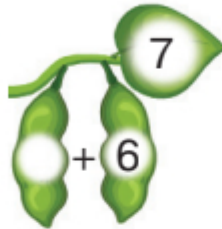
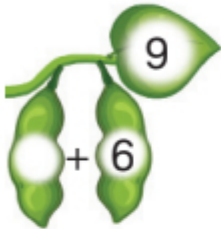
$4 + 1 + 1 = \square$

$5 - 1 - 1 = \square$

$6 + 1 + 1 = \square$

$7 - 1 - 1 = \square$

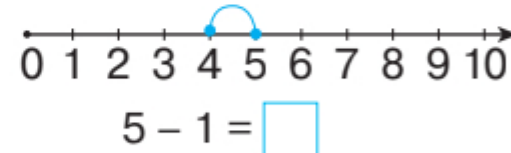
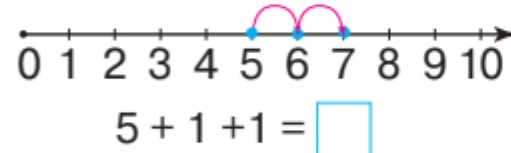
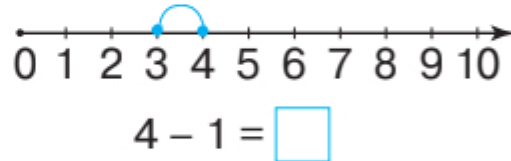
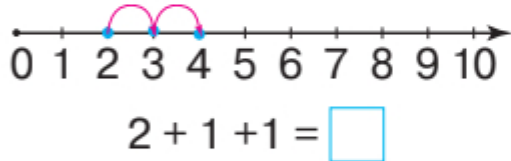
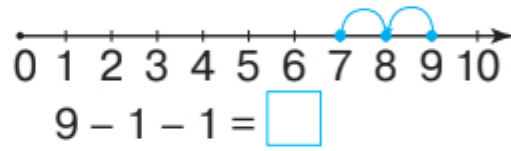
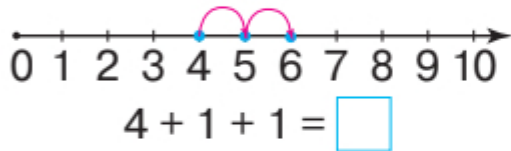
4. Упиши перший доданок на кожній квасолині.



5. Обчисли вирази за числовими відрізками.

Скільки всього додали?

Скільки всього відняли?



### Завдання для самооцінювання

- Обчисли вирази.

$4 + 1 = \square$

$6 + 1 = \square$

$8 + 1 = \square$

$2 + 1 = \square$

$5 + 1 = \square$

$7 + 1 = \square$

$8 - 1 = \square$

$2 - 1 = \square$

$3 - 1 = \square$

$9 - 1 = \square$

$6 - 1 = \square$

$7 - 1 = \square$

Оціни свої навчальні досягнення, обвівши смайлик.



## Додавання і віднімання числа 2. Збільшення та зменшення числа на кілька одиниць. Вимірювання довжини відрізків

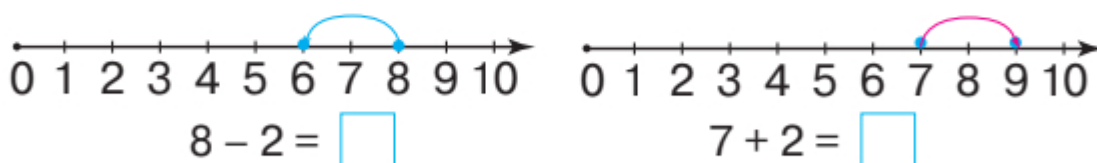
1. Розгляньте малюнки. Поясніть, як обчислити приклади. Прочитайте таблицю додавання і віднімання числа 2 (усно).

|  |              |              |
|--|--------------|--------------|
|  | $1 + 2 = 3$  | $3 - 2 = 1$  |
|  | $2 + 2 = 4$  | $4 - 2 = 2$  |
|  | $3 + 2 = 5$  | $5 - 2 = 3$  |
|  | $4 + 2 = 6$  | $6 - 2 = 4$  |
|  | $5 + 2 = 7$  | $7 - 2 = 5$  |
|  | $6 + 2 = 8$  | $8 - 2 = 6$  |
|  | $7 + 2 = 9$  | $9 - 2 = 7$  |
|  | $8 + 2 = 10$ | $10 - 2 = 8$ |

2. Обчисли вирази.

$$6 + 1 + 2 = \square \quad 7 - 2 + 1 = \square \quad 7 + 1 - 2 = \square$$

3. Обчисли вирази за числовими відрізками.



**збільшили на 2**

Щоб збільшити число  
на кілька одиниць,  
потрібно додати.

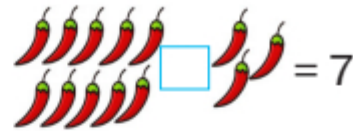
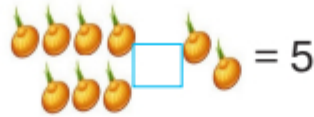


**зменшили на 2**

Щоб зменшити число  
на кілька одиниць,  
потрібно відняти.



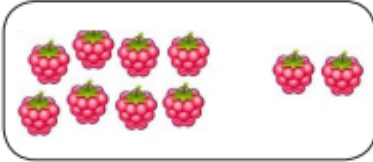
3. Добери знак «+» або «-».



4. Обчисли вирази. Запиши.



$$\square + \square = \square$$

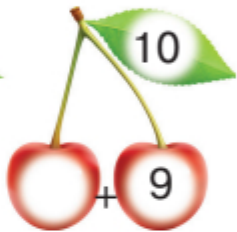
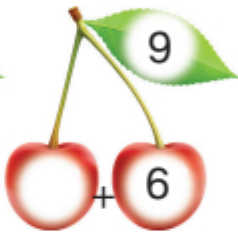
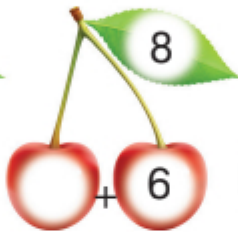
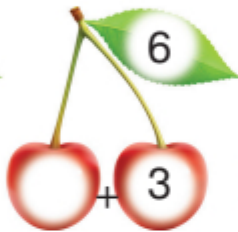
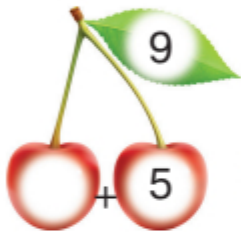


$$\square - \square = \square$$



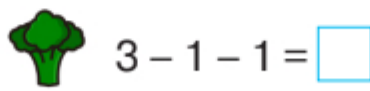
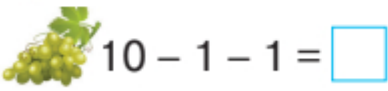
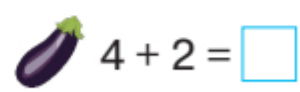
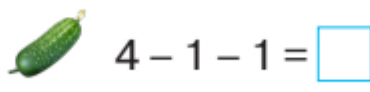
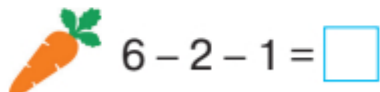
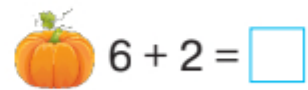
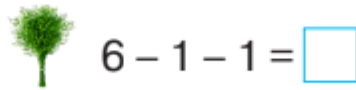
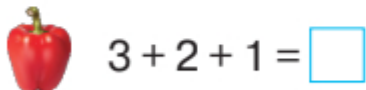
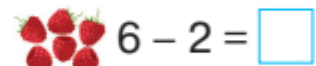
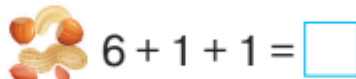
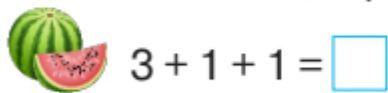
$$\square - \square = \square$$

5. Упиши перший доданок на кожній вишні.



**Завдання для самооцінювання**

- **Завдання на вибір.** Обчисли вирази біля рослин, які б ти використав/використала для приготування смачних страв.

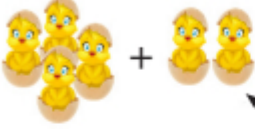
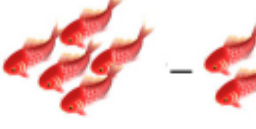




Оціни свої навчальні досягнення, обвівши смайлик.





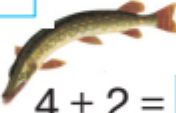





## Додавання і віднімання числа частинами. Обчислення виразів за допомогою числового відрізка

1. Розглянь малюнки. Обчисли вирази.

|  |   |
|--|---|
| <br>$4 + 2 = \square$     | <br>$5 - 2 = \square$     |
| <br>$4 + 1 + 1 = \square$ | <br>$5 - 1 - 1 = \square$ |

2. Обчисли вирази. З'єднай їх із результатом, і ти дізнаєшся, до яких класів належать тварини.

|  |  |  |  |   |
|--|--|--|--|---|
| <br>$1 + 1 + 1 = \square$  | <br>$5 - 2 = \square$    | <br>$2 + 1 + 1 = \square$   | <div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; width: 30px; height: 30px; display: flex; align-items: center; justify-content: center; margin-bottom: 5px;">5</div> звірі  |   |
| <br>$3 + 1 + 1 = \square$ | <br>$4 + 2 = \square$   | <br>$8 - 1 - 1 = \square$   |  | <div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; width: 30px; height: 30px; display: flex; align-items: center; justify-content: center; margin-bottom: 5px;">4</div> птахи |
| <br>$6 - 2 = \square$     | <br>$7 - 2 = \square$ | <div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; width: 30px; height: 30px; display: flex; align-items: center; justify-content: center; margin-bottom: 5px;">6</div> риби |  |   |
|  |  |  | <div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; width: 30px; height: 30px; display: flex; align-items: center; justify-content: center; margin-bottom: 5px;">3</div> комахи |   |

3. Обчисли вирази (за зразком). Запиши.

$$7 + 2 = 7 + 1 + 1 = 9$$

$$9 - 3 = 9 - 2 - 1 = 6$$

$$5 + 4 = 5 + 2 + \square = \square$$

$$7 - 3 = 7 - 2 - \square = \square$$

$$6 + 3 = 6 + 2 + \square = \square$$

$$4 + 5 = 4 + 4 + \square = \square$$

$$5 - 3 = 5 - 2 - \square = \square$$

$$8 - 2 = 8 - 2 - \square = \square$$





4. Упиши доданок біля свійських тварин.



$$3 + 1 + \square = 6$$



$$2 + 2 + \square = 5$$



$$4 + 2 + \square = 8$$



$$4 + 1 - \square = 3$$

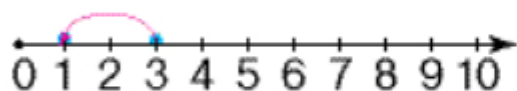


$$6 + 2 + \square = 9$$

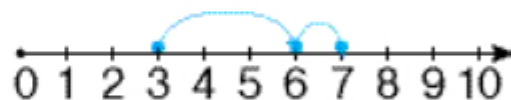


$$7 - 1 + \square = 6$$

5. Розглянь числові відрізки. Склади й запиши вирази.



$$\square - \square = \square$$



$$\square + \square + \square = \square$$

### Завдання для самооцінювання


- Добери перший або другий доданок.


|         |   |   |   |   |   |   |    |   |   |   |   |
|---------|---|---|---|---|---|---|----|---|---|---|---|
| Доданок |   |   | 1 | 5 |   |   | 8  | 3 |   | 3 |   |
| Доданок | 2 | 2 |   |   | 2 | 2 |    |   | 1 |   | 4 |
| Сума    | 6 | 9 | 3 | 7 | 4 | 8 | 10 | 5 | 2 | 6 | 9 |

Оціни свої навчальні досягнення, обвівши смайлик.



## Додавання і віднімання числа 3. Переставний закон додавання. Читання та обчислення виразів

-  1. Розгляньте малюнки. Поясніть, як обчислити приклади. Прочитайте таблицю додавання і віднімання числа 3 (усно).


|  |              |             |
|--|--------------|-------------|
|  | <b>+ 3</b>   | <b>- 3</b>  |
|  | $1 + 3 = 4$  | $4 - 3 = 1$ |
|  | $2 + 3 = 5$  | $5 - 3 = 2$ |
|  | $3 + 3 = 6$  | $6 - 3 = 3$ |
|  | $4 + 3 = 7$  | $7 - 3 = 4$ |
|  | $5 + 3 = 8$  | $8 - 3 = 5$ |
|  | $6 + 3 = 9$  | $9 - 3 = 6$ |
| $7 + 3 = 10$   | $10 - 3 = 7$ |             |

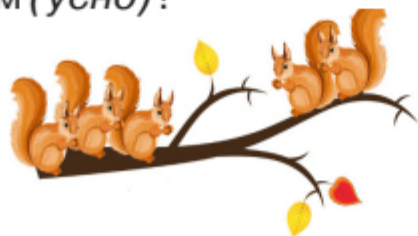
2. Збільш кожне число на 3. Запиши.

|   |   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|---|
| 2 | 4 | 6 | 7 | 1 | 5 |
|   |   |   |   |   |   |

3. Зменш кожне число на 3. Запиши.

|   |   |   |   |   |   |    |
|---|---|---|---|---|---|----|
| 4 | 5 | 7 | 8 | 3 | 9 | 10 |
|   |   |   |   |   |   |    |

-  4. Розгляньте малюнки. Скільки білок справа? Скільки білок зліва? Що змінилося? Що залишилося незмінним (усно)?





Від переставляння доданків сума не змінюється!

$$3 + 2 = 2 + 3$$

5. Упиши пропущені числа. Які ще варіанти можливі?

$4 = \square + \square$

$5 = \square + \square$

$8 = \square + \square$

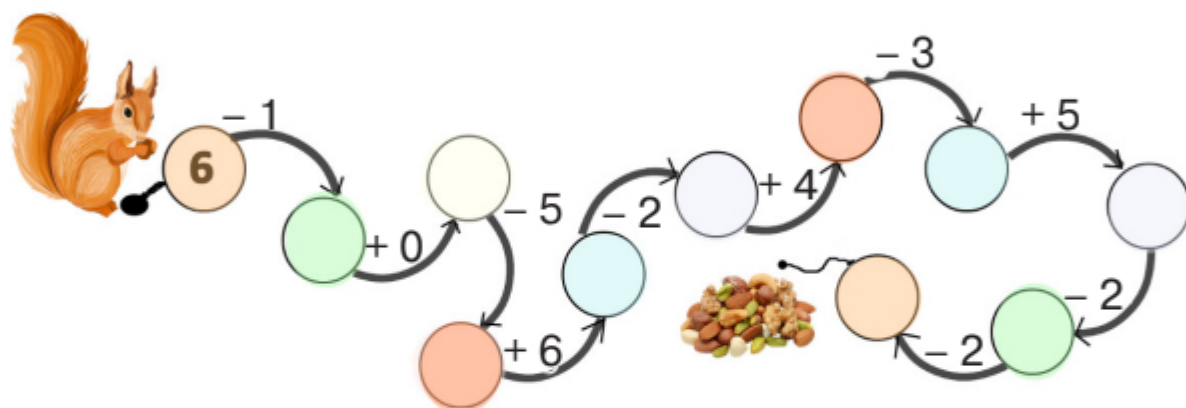
$6 = \square + \square$

$7 = \square + \square$

$9 = \square + \square$



6. Обчисли вирази за стрілками та допоможи білці зібрати горіхи на зиму.



### Завдання для самооцінювання

- Обчисли вирази, переставляючи доданки (за зразком). Запиши їх.

$6 + 3 = 9$

$3 + 6 = 9$

$7 + 2 = \square$

$4 + 3 = \square$

$7 + 3 = \square$

|  |  |  |  |  |
|--|--|--|--|--|
|  |  |  |  |  |
|--|--|--|--|--|

|  |  |  |  |  |
|--|--|--|--|--|
|  |  |  |  |  |
|--|--|--|--|--|

|  |  |  |  |  |
|--|--|--|--|--|
|  |  |  |  |  |
|--|--|--|--|--|

$8 + 2 = \square$

$6 + 2 = \square$

$5 + 2 = \square$

|  |  |  |  |  |
|--|--|--|--|--|
|  |  |  |  |  |
|--|--|--|--|--|

|  |  |  |  |  |
|--|--|--|--|--|
|  |  |  |  |  |
|--|--|--|--|--|

|  |  |  |  |  |
|--|--|--|--|--|
|  |  |  |  |  |
|--|--|--|--|--|

Оціни свої навчальні досягнення, обвівши смайлик.



## Вирази. Сума. Різниця

1. **Завдання на вибір.** Обчисли вирази біля тих тварин, які роблять запаси їжі на зиму.



$9 - 3 = \square$



$6 + 3 = \square$



$1 + 3 = \square$



$10 - 3 = \square$



$8 - 3 = \square$



$4 + 3 = \square$



2. Пригадайте, як називають компоненти при додаванні. Визначте «зайвий» компонент (усно).

**перший доданок**    **від'ємник**    **сума**  
**другий доданок**

3. Склади й запиши два вирази на знаходження суми.

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| □ | □ | □ | □ | □ |
|---|---|---|---|---|

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| □ | □ | □ | □ | □ |
|---|---|---|---|---|



4. Пригадайте, як називають компоненти при відніманні. Визначте «зайві» компоненти (усно).

**зменшуване**    **доданок**    **різниця**    **сума**

5. Склади й запиши два вирази на знаходження різниці.

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| □ | □ | □ | □ | □ |
|---|---|---|---|---|

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| □ | □ | □ | □ | □ |
|---|---|---|---|---|

6. Знайди значення виразів.

$9 - 2 = 9 - 1 - \square = \square$

$7 - 3 = 7 - 1 - \square = \square$

$9 - 4 = 9 - 3 - \square = \square$

$8 - 5 = 8 - 4 - \square = \square$



7. Обчисли вирази. З'єднай їх із результатом, і ти дізнаєшся, як називають житло цих тварин.



$7 + 2 = \square$



$6 - 3 = \square$



$4 + 1 = \square$



$5 + 2 = \square$



нора



дупло



лігво



барліг

### Завдання для самооцінювання

- Обчисли вирази та з'єднай однакові відповіді, і ти дізнаєшся, хто з ким сидить за партою в лісовій школі.



$1 + 7 - 3 = \square$



$8 - 7 + 6 = \square$



$3 + 7 + 0 = \square$



$2 + 7 + 1 = \square$



$8 - 7 + 4 = \square$



$10 - 7 + 4 = \square$

Оціни свої навчальні досягнення, обвівши смайлик.



**Додавання і віднімання числа 4.  
Побудова відрізків заданої довжини.  
Обчислення значень виразів**



1. Розгляньте малюнки. Поясніть, як обчислити приклади. Прочитайте таблицю додавання і віднімання числа 4 (усно).

|              |              |             |
|--------------|--------------|-------------|
|              | <b>+ 4</b>   | <b>- 4</b>  |
|              | $1 + 4 = 5$  | $5 - 4 = 1$ |
|              | $2 + 4 = 6$  | $6 - 4 = 2$ |
|              | $3 + 4 = 7$  | $7 - 4 = 3$ |
|              | $4 + 4 = 8$  | $8 - 4 = 4$ |
|              | $5 + 4 = 9$  | $9 - 4 = 5$ |
| $6 + 4 = 10$ | $10 - 4 = 6$ |             |

2. Обчисли вирази. Запиши.

$$6 - 4 + 2 = \square$$

$$9 - 3 + 4 = \square$$

$$8 - 4 - 4 = \square$$

$$6 - 2 + 3 = \square$$

$$7 + 3 - 4 = \square$$

$$5 + 4 - 3 = \square$$

3. Обчисли вирази біля птахів, які відлітають у вирій, а потім — біля тих птахів, які зимують у твоїй місцевості.



$$4 + 2 = \square$$



$$5 + 4 = \square$$



$$4 + 4 = \square$$



$$6 - 4 = \square$$



$$8 - 4 = \square$$



$$9 - 4 = \square$$



4. Обчисли кругові вирази.

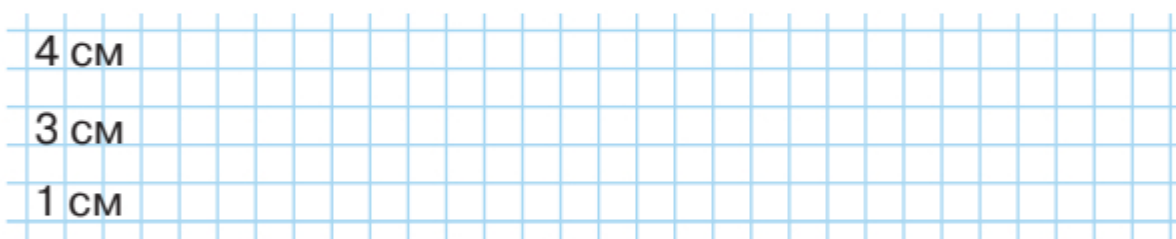
$$(4 \rightarrow 4 \rightarrow 4 \rightarrow 3 \rightarrow 3) = \square \quad (4 \rightarrow 4 \rightarrow 6 \rightarrow 4 \rightarrow 2) = \square$$



5. З допомогою дорослих (або інтернету) дослідіть народні прикмети про птахів. Виберіть правильні варіанти відповіді й обчисліть біля них вирази.

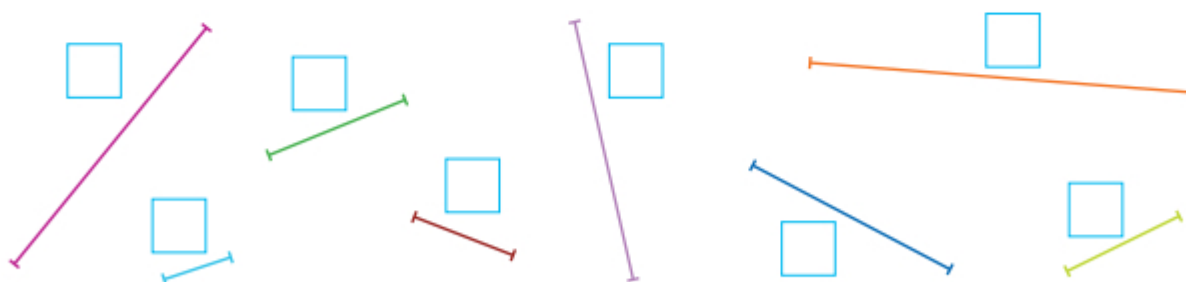
|   |                    |
|---|--------------------|
| Перед дощем горобці кволі.                  | $7 - 4 = \square$  |
| Сова кричить на великий холод.              | $8 - 4 = \square$  |
| Птахи відлітають рано — зима буде холодною. | $9 - 4 = \square$  |
| Перед дощем ластівки низько літають.        | $10 - 4 = \square$ |
| Перед дощем птахи багато їдять.             | $2 + 4 = \square$  |

6. Побудуй відрізки заданої довжини.



### Завдання для самооцінювання

- Виміряй та запиши довжину кожного відрізка.



Оціни свої навчальні досягнення, обвівши смайлик.



## Додавання і віднімання числа 5. Побудова відрізків заданої довжини



1. Розгляньте малюнки. Поясніть, як обчислити приклади. Прочитайте таблицю додавання і віднімання числа 5 (усно).

|              |              |             |
|--------------|--------------|-------------|
|              | <b>+ 5</b>   | <b>- 5</b>  |
|              | $1 + 5 = 6$  | $6 - 5 = 1$ |
|              | $2 + 5 = 7$  | $7 - 5 = 2$ |
|              | $3 + 5 = 8$  | $8 - 5 = 3$ |
|              | $4 + 5 = 9$  | $9 - 5 = 4$ |
| $5 + 5 = 10$ | $10 - 5 = 5$ |             |

2. Обчисли вирази.

$6 - 5 + 2 = \square$

$8 - 2 - 5 = \square$

$7 + 3 - 5 = \square$

$9 - 5 + 4 = \square$

$6 - 2 + 5 = \square$

$5 + 2 - 3 = \square$

3. Обчисли вирази. З'єднай їх із результатом, і ти дізнаєшся, яку погоду люблять діти.

Дмитро 7

$2 + 5 = \square$

Олена 6

$2 + 7 = \square$

Максим 9

$3 + 5 = \square$

Яна 8

$1 + 5 = \square$





4. Обчисли вирази, і ти дізнаєшся, на яку парасольку впаде кожна з крапель. З'єднай за зразком.

$6 + 3 - 5$       $9 - 7 + 3$       $8 - 3 + 5$       $5 + 3 - 6$       $4 + 5 - 3$

5. Утвори й обчисли вирази (за зразком).

|             |                      |                      |
|-------------|----------------------|----------------------|
| $5 + 3 = 8$ | $4 + 2 = \square$    | $7 + 2 = \square$    |
| $8 - 3 = 5$ | <input type="text"/> | <input type="text"/> |
| $8 - 5 = 3$ | <input type="text"/> | <input type="text"/> |

6. Побудуй відрізки зазначеної довжини.

|      |   |
|------|---|
| 2 см | <input style="width: 100%;" type="text"/> |
| 4 см | <input style="width: 100%;" type="text"/> |
| 7 см | <input style="width: 100%;" type="text"/> |
| 5 см | <input style="width: 100%;" type="text"/> |

## Завдання для самооцінювання

• Обчисли вирази.



|                       |                       |                       |
|-----------------------|-----------------------|-----------------------|
| $7 + 1 + 1 = \square$ | $9 - 1 - 1 = \square$ | $1 + 1 + 1 = \square$ |
| $5 + 1 + 1 = \square$ | $6 - 2 - 1 = \square$ | $4 + 1 + 1 = \square$ |

Оціни свої навчальні досягнення, обвівши смайлик.




## Значення виразу. Побудова відрізків заданої довжини

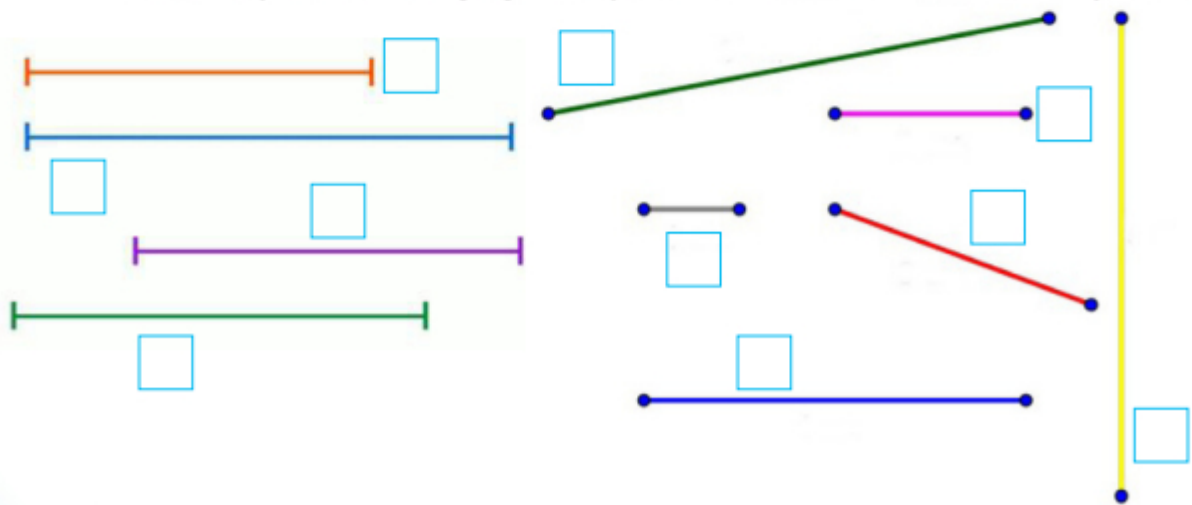
1. Обчисли вирази. З'єднай їх із результатом, і ти дізнаєшся, які гриби збирали Дмитро та Марія.

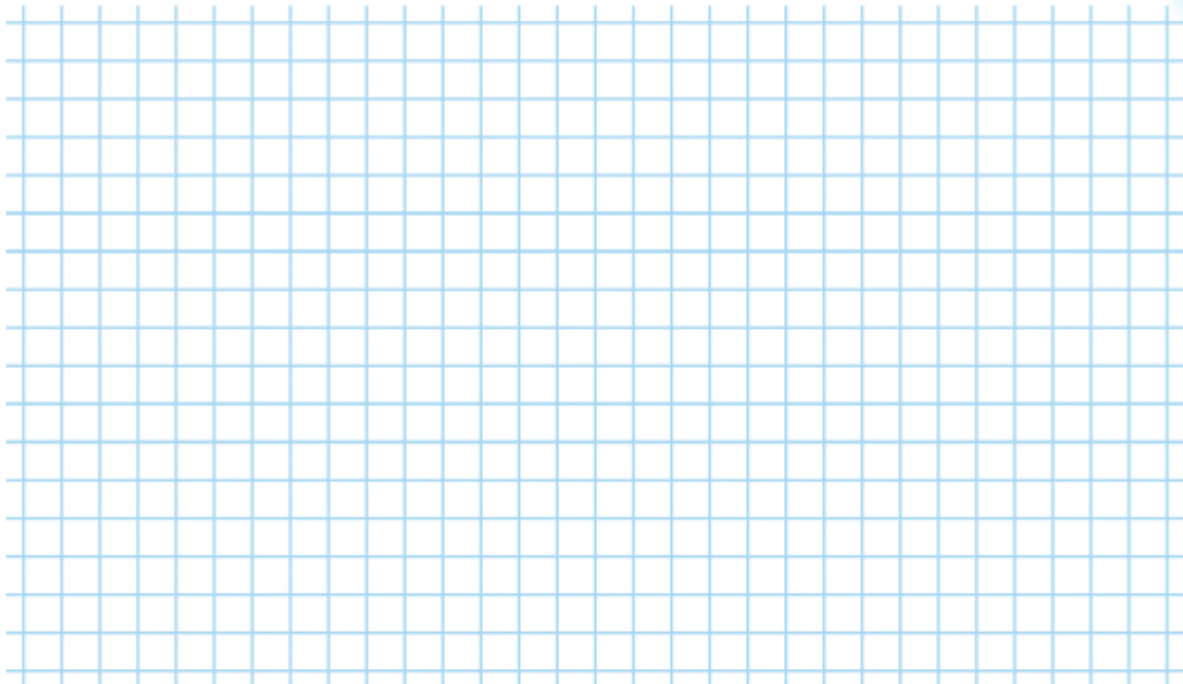
|  |                                 |                                    |                                |  |
|--|---------------------------------|------------------------------------|--------------------------------|--|
| <br><span style="font-size: 24px; border: 1px solid black; border-radius: 50%; padding: 5px; display: inline-block;">9</span> | білі гриби<br>$7 + 2 = \square$ | опеньки<br>$4 + 3 = \square$       | лисички<br>$8 + 1 = \square$   | <br><span style="font-size: 24px; border: 1px solid black; border-radius: 50%; padding: 5px; display: inline-block;">7</span> |
|  | маслята<br>$6 + 1 = \square$    | підберезовики<br>$6 + 3 = \square$ | печериці<br>$10 - 3 = \square$ |  |

2. Обчисли вирази. Визнач, які гриби не можна класти до кошика. Запиши.

|   |  |                                    |
|---|--|------------------------------------|
| білий гриб<br>$4 + 2 = \square$           | <br><input type="checkbox"/> , <input type="checkbox"/> , <input type="checkbox"/> , <input type="checkbox"/> , <input type="checkbox"/> , <input type="checkbox"/> | боровик<br>$5 + 4 = \square$       |
| несправжній опеньок<br>$10 - 3 = \square$ |  | мухомор<br>$9 - 2 = \square$       |
| печериця<br>$6 + 3 = \square$             |  | бліда поганка<br>$3 + 4 = \square$ |

3. Виміряй та побудуй відрізки відповідними кольорами.





## Завдання для самооцінювання

- Розглянь вирази. Прочитай. Зроби аналогічно з поданими виразами (усно).

$$3 + 4$$

3 плюс 4.

До 3 додати 4.

3 збільшити на 4.

Сума чисел 3 і 4.

$$7 - 2$$

7 мінус 2.

Від 7 відняти 2.

7 зменшити на 2.

Різниця чисел 7 і 2.

$$5 + 3 = 8$$

$$4 + 4 = 8$$

$$3 + 2 = 5$$

$$6 + 3 = 9$$

$$6 - 3 = 3$$

$$9 - 2 = 7$$

$$7 - 4 = 3$$





$$5 - 3 = 2$$

Оціни свої навчальні досягнення, обвівши смайлик.











## Додавання і віднімання числа 6. Обчислення значень виразів

1. Розгляньте малюнки. Поясніть, як обчислити приклади. Прочитайте таблицю додавання і віднімання числа 6 (усно).

|   | + 6          | - 6          |
|---|--------------|--------------|
|  | $1 + 6 = 7$  | $7 - 6 = 1$  |
|  | $2 + 6 = 8$  | $8 - 6 = 2$  |
|  | $3 + 6 = 9$  | $9 - 6 = 3$  |
|  | $4 + 6 = 10$ | $10 - 6 = 4$ |

2. Обчисли вирази. З'єднай їх із результатом, і ти дізнаєшся, який виріб зробила кожна дитина.

|  |                           |   |
|--|---------------------------|---|
| Денис  10  | $2 + 6 = \square$         |   |
| Каміла  8 | $1 + 6 = \square$         |  |
| Богдан  7 | $4 + 6 = \square \square$ |  |
| Дарина  9 | $6 + 3 = \square$         |  |

3. На яку цифру впав листок? Запиши.

$3 + \text{☀} = 5$

$8 - 3 = \text{☀}$

$\text{☀} + 4 = 8$

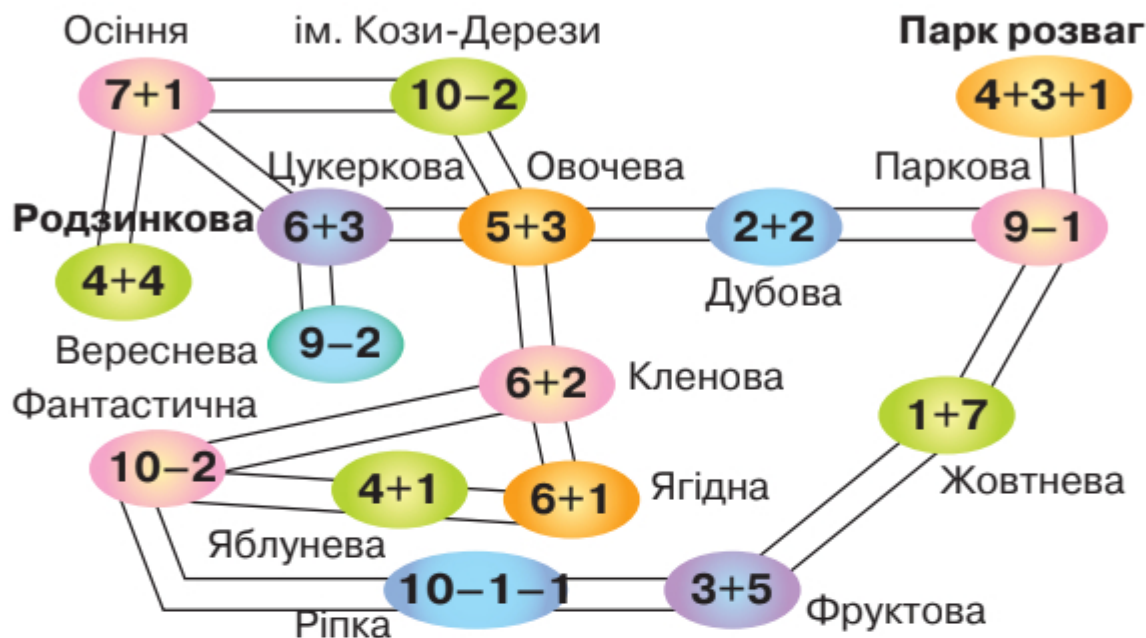
$7 - 3 = \text{☀}$

$\text{☀} + 6 = 10$

$\text{☀} + 6 = 9$



**4. Гра «Парк розваг».** Діти відпочивали в парку розваг. Щоб вони не заблукали, покажи їм шлях. Рухатися можна лише станціями з результатом 8 від станції «Родзинкова».



5. Обчисли вирази.

$4 - 3 - 1 = \square$      $8 - 3 - 3 = \square$      $2 + 4 + 4 = \square$      $9 + 1 - 6 = \square$   
 $7 + 2 - 1 = \square$      $6 + 3 + 1 = \square$      $8 - 4 - 2 = \square$      $7 + 3 - 6 = \square$

**Завдання для самооцінювання**

• Обчисли вирази.




|                   |                   |                   |                   |                   |
|-------------------|-------------------|-------------------|-------------------|-------------------|
| $3 + 0 = \square$ | $5 - 2 = \square$ | $4 - 4 = \square$ | $6 - 4 = \square$ | $8 - 0 = \square$ |
| $0 + 8 = \square$ | $9 + 0 = \square$ | $5 + 0 = \square$ | $1 - 1 = \square$ | $0 + 9 = \square$ |
| $2 - 0 = \square$ | $4 - 0 = \square$ | $3 - 0 = \square$ | $0 + 0 = \square$ | $2 - 2 = \square$ |
| $5 - 0 = \square$ | $5 - 5 = \square$ | $6 - 0 = \square$ | $6 + 3 = \square$ | $2 + 6 = \square$ |

Оціни свої навчальні досягнення, обвівши смайлик.





## Додавання і віднімання числа 7

1. Розгляньте малюнки. Поясніть, як обчислити приклади. Прочитайте таблицю додавання і віднімання числа 7 (усно).

|  | $+7$         | $-7$         |
|--|--------------|--------------|
|   | $1 + 7 = 8$  | $8 - 7 = 1$  |
|   | $2 + 7 = 9$  | $9 - 7 = 2$  |
|  | $3 + 7 = 10$ | $10 - 7 = 3$ |

2. Обчисли вирази. З'єднай їх із результатом, і ти дізнаєшся, якою собаку вигулювала кожна дитина. Придумай та запиши тваринам клички.

|   |  |   |  |
|---|--|---|--|
| Олег  8 | Іра  9 | Іван  10 | Олеся  7 |
|        |       |         |         |
| $7 + 1 + 1 = \square$   | $10 - 3 + 1 = \square$   | $10 - 2 - 1 = \square$  | $5 + 4 + 1 = \square$  |
| чау-чау   | такса  | лабрадор  | хаскі  |

3. Визнач, які овочі та фрукти можна купити за 10 грн на базарі. Запиши.





- Скільки коштують яблуко й огірок?
- Скільки коштують виноград і персик?
- Скільки коштують баклажан і помідор?
- Скільки коштують груша, слива та яблуко?

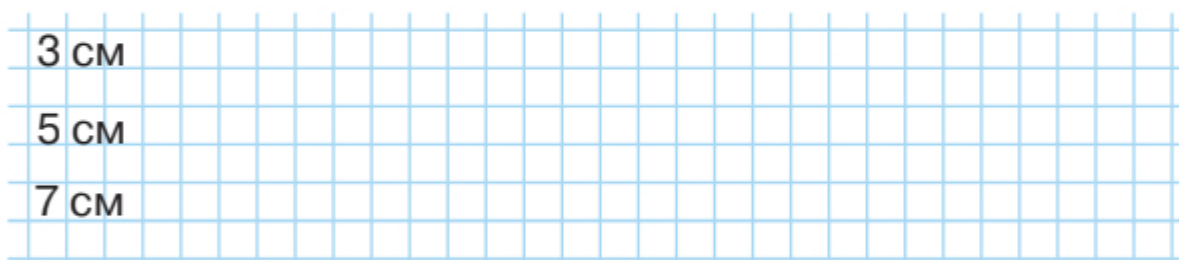
4. Добери відповідні числа. Запиши.

$$\begin{array}{cccc} \square + 6 = 7 & \square + 6 = 10 & \square + 7 = 10 & \square + 6 = 8 \\ \square + 7 = 9 & \square + 7 = 8 & \square - 7 = 1 & \square + 7 = 9 \end{array}$$

5. Обчисли вирази. Запиши.

$$\begin{array}{ccc} 2 + 6 = \square & 3 + 6 = \square & 2 + 7 = \square \\ 4 + 6 = \square \square & 3 + 7 = \square \square & 4 + 3 = \square \\ 1 + 6 = \square & 1 + 7 = \square & 8 - 7 = \square \end{array}$$

6. Побудуй відрізки зазначеної довжини.



### Завдання для самооцінювання

- Обчисли вирази. Запиши.

$$\begin{array}{cccc} 2 + 3 = \square & 4 + 3 = \square & 2 + 7 = \square & 6 + 0 = \square \\ 5 - 5 = \square & 5 - 4 = \square & 6 + 3 = \square & 9 - 3 = \square \\ 6 + 2 = \square & 6 + 4 = \square \square & 8 - 5 = \square & 7 - 2 = \square \end{array}$$

Оціни свої навчальні досягнення, обвівши смайлик.



## Додавання і віднімання чисел 8 і 9



1. Розгляньте малюнки. Поясніть, як обчислити приклади. Прочитайте таблицю додавання і віднімання числа 8 (усно).

|  |              |              |
|--|--------------|--------------|
|  | <b>+ 8</b>   | <b>- 8</b>   |
|  | $1 + 8 = 9$  | $9 - 8 = 1$  |
|  | $2 + 8 = 10$ | $10 - 8 = 2$ |

2. Поясни за малюнками, як обчислити приклади. Прочитай таблицю додавання і віднімання числа 9.

|  |              |              |
|--|--------------|--------------|
|  | <b>+ 9</b>   | <b>- 9</b>   |
|  | $1 + 9 = 10$ | $10 - 9 = 1$ |



3. Обчисли кругові вирази.

|          |         |         |         |         |
|----------|---------|---------|---------|---------|
| $10 - 9$ |         | $8 - 6$ |         | $6 - 1$ |
|          | $9 - 5$ |         | $7 - 4$ |         |
| $1 + 8$  |         | $2 + 5$ |         | $5 + 5$ |
|          | $4 + 4$ |         | $3 + 3$ |         |

4. Міркуй за зразком. Постав відповідні знаки « < », « > » або « = ».

$$5 + 2 = 7, \text{ а } 8 - 2 = 6$$

$$7 > 6, \text{ тому } 5 + 2 > 8 - 2$$

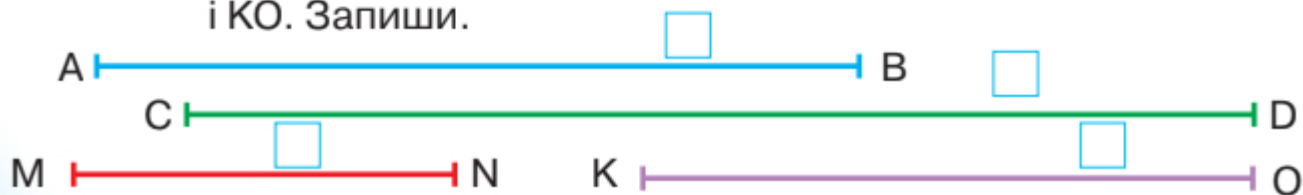
$$4 + 3 \square 9 - 1$$

$$10 - 2 \square 9 - 6$$

$$6 + 2 \square 10 - 2$$

$$10 - 2 \square 5 - 0$$

5. Виміряй та порівняй довжини відрізків: АВ і CD; MN і KO. Запиши.







6. Обчисли кругові вирази й знайди свій маршрут під час осінньої прогулянки.



$10 - 6 = \square$

$5 + 5 = \square$

$7 - 4 = \square$

$4 + 3 = \square$

$3 + 6 = \square$

$1 + 1 = \square$

$6 + 2 = \square$

$9 - 8 = \square$

$2 + 4 = \square$

$8 + 2 = \square$



### Завдання для самооцінювання

- Знайди хибні рівності. Підкресли їх *синім кольором*. Запиши, перетворивши хибні рівності на правильні.

$2 + 1 = 1$   
 $10 + 0 = 9$   
 $9 - 2 = 7$   
 $1 + 1 = 1$

$8 - 4 = 4$   
 $4 + 3 = 8$   
 $8 - 3 = 5$   
 $6 + 3 = 8$

$5 + 1 = 6$   
 $4 - 1 = 5$   
 $2 + 2 = 4$   
 $6 + 1 = 6$

$5 - 1 = 3$   
 $3 + 3 = 6$   
 $7 - 5 = 2$   
 $4 + 6 = 9$





Grid area for writing answers.

Оціни свої навчальні досягнення, обвівши смайлик.



## Узагальнювальний урок









**1. Завдання на вибір.** Обчисли вирази біля птахів, які б ти хотів/хотіла підгодувати. Запиши.

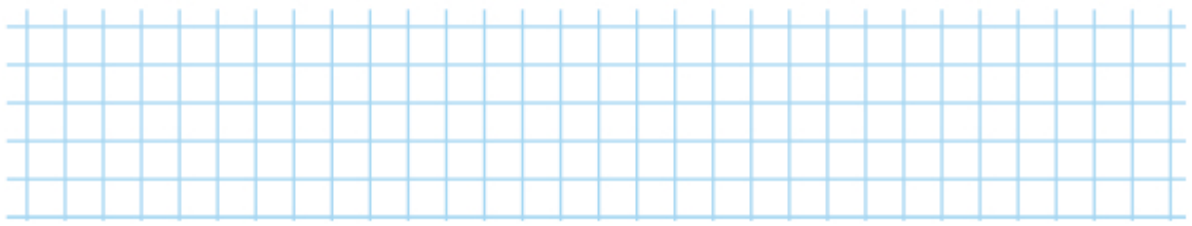
|   |   |  |   |
|---|---|--|---|
|  | $6 + 4 - 2 = \square$<br>$7 + 3 - 4 = \square$  | $9 - 6 + 3 = \square$<br>$7 + 2 - 5 = \square$ |  |
|  | $10 - 2 - 6 = \square$<br>$7 - 5 + 7 = \square$ | $4 - 2 + 5 = \square$<br>$6 + 2 - 4 = \square$ |  |

**2.** Постав знак «+» або «-» (за зразком).

|                   |                   |                   |                   |
|-------------------|-------------------|-------------------|-------------------|
| $2 + 4 = 6$       | $3 \square 6 = 9$ | $3 \square 4 = 7$ | $9 \square 3 = 6$ |
| $8 \square 5 = 3$ | $5 \square 2 = 3$ | $5 \square 3 = 2$ | $2 \square 5 = 7$ |
| $7 \square 2 = 9$ | $6 \square 4 = 2$ | $7 \square 3 = 4$ | $3 \square 5 = 8$ |

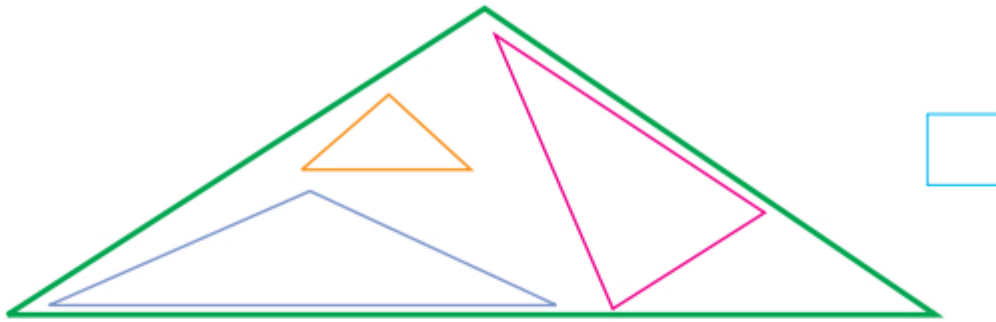
**3.** Обчисли вирази. У кожному ряду обери «зайвий» малюнок. Вираз, який записаний під ним, перетвори на вираз на знаходження різниці. Запиши його.

|  |  |  |  |
|--|--|--|--|
| <br>$6 + 2 = \square$ | <br>$4 + 3 = \square$ | <br>$8 + 1 = \square$  | <br>$9 - 2 = \square$ |
| <br>$6 + 3 = \square$ | <br>$4 + 2 = \square$ | <br>$10 - 3 = \square$ | <br>$7 + 2 = \square$ |





4. Полічи й запиши, скільки трикутників зображено на малюнку.



Оціни свої навчальні досягнення, обвівши смайлик.



## Узагальнення до розділу

- Заповни таблицю, поставивши в колонках знаки так («+») або ні («-»).

|   |  |
|---|--|
| Я вмію додавати й віднімати 0.                          |  |
| Я вмію додавати й віднімати 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9.  |  |
| Я знаю назви компонентів при додаванні.                 |  |
| Я знаю назви компонентів при відніманні.                |  |
| Я вмію обчислювати вирази на дві дії.                   |  |
| Я вмію вимірювати та будувати відрізки заданої довжини. |  |
| Я знаю про життя рослин восени.                         |  |
| Я знаю про життя тварин восени.                         |  |
| Я знаю про життя дітей восени.                          |  |



## ТЕХНІКА – ТВІЙ ДРУГ І ПОМІЧНИК

### Поняття «задача». Складання і розв’язання задач на додавання за малюнками та схемами. Обчислення значень виразів

1. Обчисли вирази біля правильних тверджень.

|                        |  |
|------------------------|--|
| $7 + 2 + 1 = \square$  | Техніка виникла дуже давно.                                    |
| $10 - 2 - 2 = \square$ | Техніку використовують під час приготування їжі та прибирання. |
| $10 - 3 + 1 = \square$ | Техніка допомагає в будівництві.                               |
| $10 - 4 + 2 = \square$ | Техніка заважає нам жити.                                      |
| $9 - 3 + 1 = \square$  | Техніка стоїть на захисті нашої Батьківщини.                   |
| $7 + 2 - 1 = \square$  | Техніка забруднює довкілля.                                    |
| $8 - 4 - 0 = \square$  | Техніка допомагає обчислювати та вимірювати.                   |

2. Обчисли вирази біля малюнків, на яких зображено техніку. Запиши.



$4 + 3 = \square$



$7 - 1 = \square$



$2 + 6 = \square$



$7 - 3 = \square$



$6 + 1 = \square$



$9 - 1 = \square$



3. Розгляньте, як складено та розв'язано задачу за малюнком.

| Було | Приїхало | Стало |
|------|----------|-------|
|      |          | ?     |

В автопарку було 4 автобуси.

Приїхало ще 2 автобуси.

Скільки автобусів стало?

$4 + 2 = 6$  — розв'язання задачі.

**Відповідь:** 6 автобусів.

} — умова задачі.

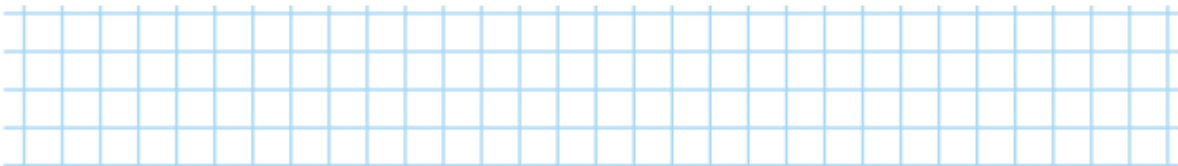
— запитання до задачі.



Умова, запитання, розв'язання та відповідь — це **складові задачі**.

4. Розв'яжи задачу. Запиши її складові.

У Миколи було 4 іграшкові машинки. Лариса подарувала йому ще 2 машинки. Скільки машинок стало в хлопчика?



5. Склади задачу за малюнком і схемою. Розв'яжи її.

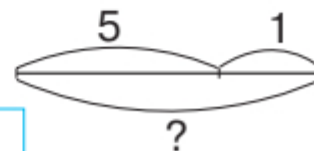


Було —  самокатів.

Купили —  самокат.

Скільки стало самокатів?

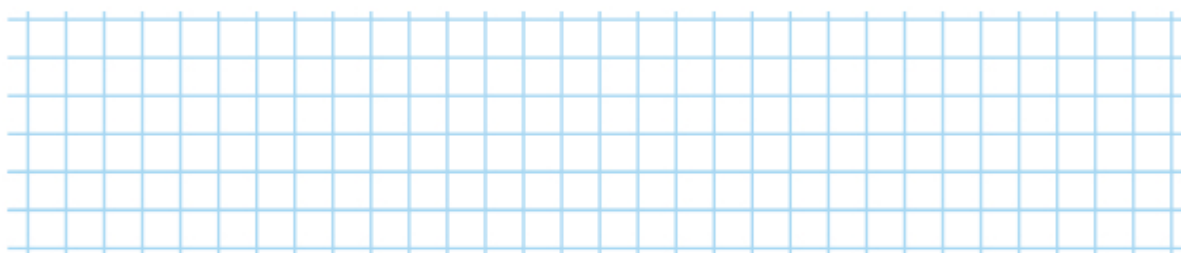
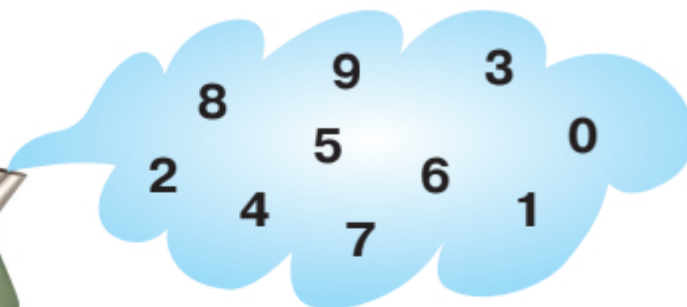
Відповідь:  самокатів.





### Завдання для самооцінювання

- З'єднай числа парами так, щоб у сумі було 9. Запиши.



Намалюй побутові прилади, які ти найчастіше використовуєш удома.



Оціни свої навчальні досягнення, обвівши смайлик.





## Задачі на знаходження суми чисел. Порівняння іменованих чисел

1. Обчисли вирази біля техніки, яку люди використовують у повсякденні.



$$7 + 3 - 2 = \square$$



$$8 + 2 - 4 = \square$$



$$4 + 4 + 1 = \square$$



$$5 - 0 + 4 = \square$$



$$7 + 3 - 4 = \square$$



$$5 + 2 - 5 = \square$$

2. Розв'яжи задачу.

Для бібліотеки придбали 4 лампи із зеленим абажуром і 3 — із синім. Скільки всього ламп придбали?



Щоб дізнатися, скільки всього ламп придбали, треба знайти суму чисел 4 і 3.

Це задача **на знаходження суми чисел**:  $4 + 3 = 7$

3. Склади задачу на знаходження суми чисел за малюнком. Запиши розв'язання.



|  |  |  |  |  |
|--|--|--|--|--|
|  |  |  |  |  |
|--|--|--|--|--|

4. Обчисли вирази, з'єднавши види сучасної техніки з колишньою.



$8 - 4 = \square$



$7 + 2 = \square$



$6 + 1 = \square$



$8 - 6 = \square$



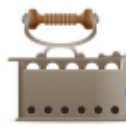
$10 - 5 - 2 = \square$



9



4



7



3



2

5. Порівняй довжини відрізків. Постав відповідний знак.



Щоб порівняти довжини відрізків, треба порівняти числа 8 і 3.

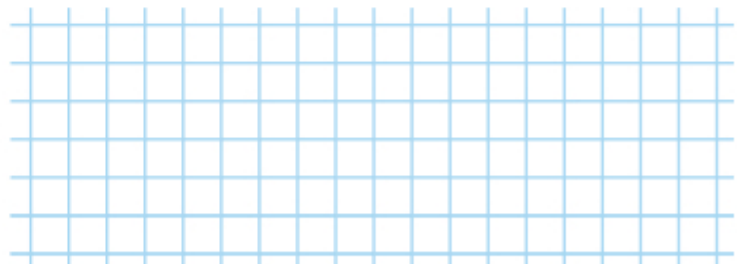
Отже:  $8 \text{ см} > 3 \text{ см}$ .

### Завдання для самооцінювання

- Склади та розв'яжи задачу за малюнком на додавання.



} ?



Оціни свої навчальні досягнення, обвівши смайлик.







## Складання і розв'язання задач на віднімання за малюнками та схемами. Обчислення значень виразів

1. Обчисли вирази біля техніки, яку використовують під час приготування їжі.



$7 + 2 + 1 = \square \square$



$8 - 4 - 3 = \square$



$6 + 1 - 3 = \square$



$7 + 2 - 3 = \square$



$8 + 1 - 5 = \square$



$4 + 4 - 6 = \square$

2. Обчисли вирази. Познач результат **червоним кольором** біля технічних приладів, які необхідні на кухні; **синім** — біля бажаних; **зеленим** — без яких можна обійтися.

$7 - 3 + 1 = \square$  кавоварка

$4 - 3 + 1 = \square$  яйцеварка

$6 + 2 + 1 = \square$  соковижималка

$6 - 3 + 2 = \square$  макаронниця

$2 + 4 - 3 = \square$  м'ясорубка

$7 + 2 - 1 = \square$  електроплита



3. Розгляньте, як складено та розв'язано задачу за малюнком.

**Було**



**Продав**



**Залишилось**

?

У підприємця було 5 швейних машин.

Він продав 2 швейні машини.

Скільки машин залишилося? — **запитання до задачі.**

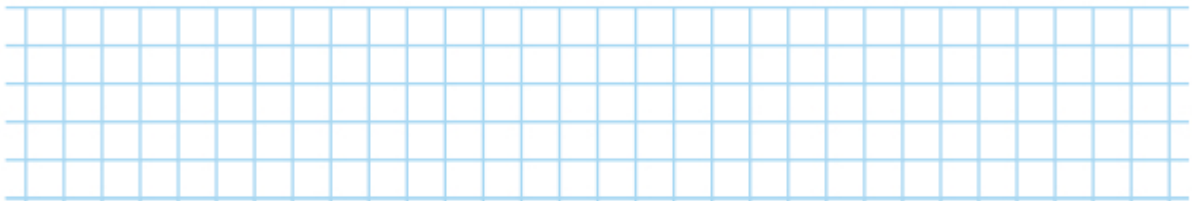
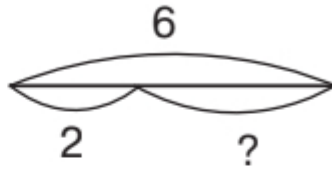
$5 - 2 = 3$  — **розв'язання задачі.**

**Відповідь:** 3 швейні машини.



Якщо частину предметів забираємо (вилучаємо), то виконуємо дію віднімання та отримуємо менше число.

4. Склади й запиши задачу на віднімання за малюнком та схемою.



5. Доповни задачі. Які частини задач треба замінити? Назви їх. Розв'яжи одну із задач. Запиши.

- Для їдальні придбали кілька маленьких холодильників та 1 великий. Скільки всього холодильників придбали?
- Для їдальні придбали 2 маленькі холодильники та 1 великий.



### Завдання для самооцінювання

- Знайди суму та різницю чисел.

|         |   |   |   |   |
|---------|---|---|---|---|
| Доданок | 3 | 6 | 5 | 8 |
| Доданок | 1 | 2 | 3 | 2 |
| Сума    |   |   |   |   |

|           |   |   |   |   |
|-----------|---|---|---|---|
| Зменшване | 5 | 3 | 9 | 6 |
| Від'ємник | 1 | 2 | 3 | 2 |
| Різниця   |   |   |   |   |

Оціни свої навчальні досягнення, обвівши смайлик.





## Обчислення значень виразів. Порівняння чисел. Розв'язання задач

1. Обчисли вирази біля техніки, яка зможе тебе розважити та зробити цікавим твоє дозвілля.



$8 + 1 = \square$



$4 + 3 = \square$



$8 - 7 + 1 = \square$



$10 - 9 + 4 = \square$

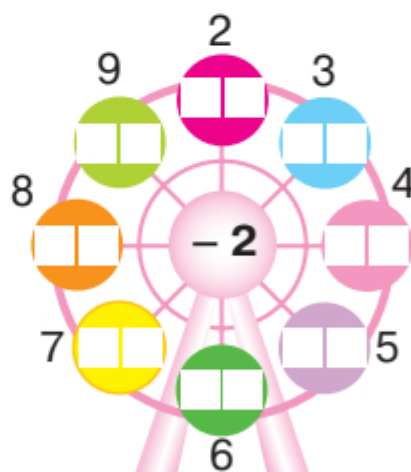
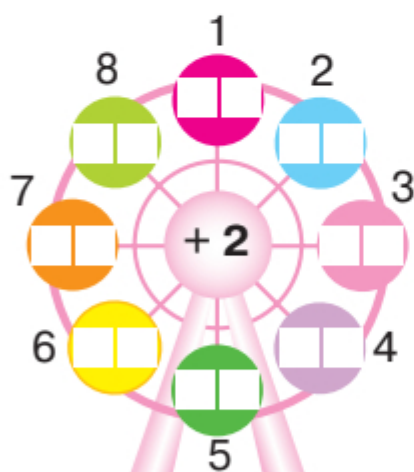


$8 + 2 = \square$



$7 + 2 - 1 = \square$

2. Заповни порожні клітинки в каруселях.



3. Розв'яжи задачу. Запиши.

У дівчинки **було 6** іграшок.

Вона **подарувала** сестрі 2 іграшки.

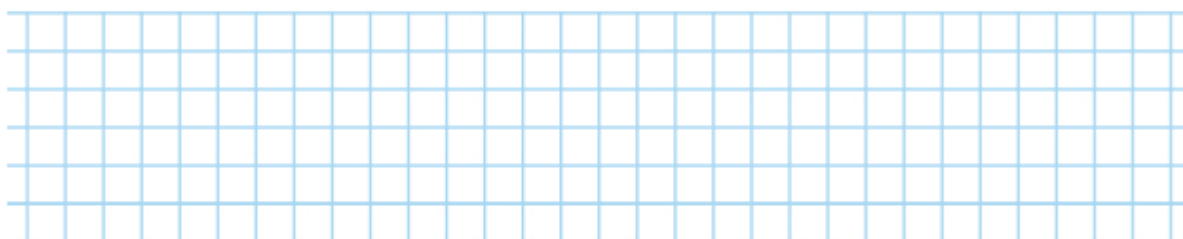
Скільки іграшок **залишилося** в дівчинки?

|  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |
|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|
|  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |
|  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |
|  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |
|  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |
|  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |
|  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |
|  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |
|  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |



Визначай в умові задачі слова, які допоможуть її розв'язати.

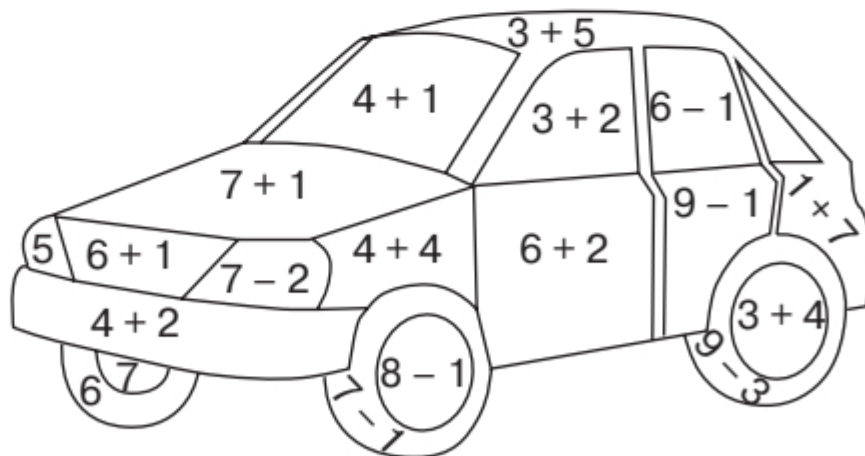
5. Склади й розв'яжи задачу за малюнком.



### Завдання для самооцінювання



Обчисли вирази. Розфарбуй машину відповідно до відповіді та зазначених кольорів.



Оціни свої навчальні досягнення, обвівши смайлик.





## Задачі на збільшення числа на кілька одиниць. Обчислення значень виразів у межах 10. Об'ємні фігури

1. Обчисли вирази. З'єднай сучасну та колишню техніку.



$4 + 1 + 1 = \square$



$7 + 3 = \square$



$7 + 2 - 1 = \square$



$8 + 1 = \square$



8



9



6



10

2. Прочитайте задачу. Розгляньте малюнок та розв'язання. Поясніть, що означають слова «на 1 більше» (усно).

Для школи придбали 6 комп'ютерів, а планшетів на 1 більше. Скільки придбали планшетів?



$6 + 1 = 7$

Це задача на збільшення числа на кілька одиниць. Її розв'язують **дією додавання**.

3. Розв'яжи задачу. Запиши.

У родині Андрія 4 мобільні телефони, а в родині Олени на 1 телефон більше. Скільки телефонів у родині Олени?

4. Розглянь геометричні фігури. Чим вони подібні, а чим відрізняються? Порівняй їх із поданими предметами. З'єднай подібні.



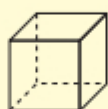
### Об'ємні геометричні фігури



циліндр



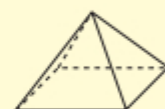
куля



куб



конус



піраміда



5. Назвіть предмети, що мають форму циліндра, куба, кулі, конуса й піраміди (усно).



### Завдання для самооцінювання

- Добери знак «>», «<».

$4 + 2 \square 5$

$6 - 3 \square 4$

$4 \square 10 - 0$

$7 \square 2 + 7$

$2 + 1 \square 5$

$5 \square 10 + 0$



Зроби будь-яку об'ємну геометричну фігуру з пластиліну чи паперу.



Оціни свої навчальні досягнення, обвівши смайлик.





## Задачі на зменшення числа на кілька одиниць. Обчислення значень виразів

1. Обчисли вирази біля техніки, яка сприяє красі та здоров'ю людини.



$$8 - 3 = \square$$



$$6 + 0 = \square$$



$$9 - 3 = \square$$



$$8 - 4 = \square$$



$$8 - 2 = \square$$



$$7 - 1 = \square$$



$$4 - 4 = \square$$



$$7 + 2 = \square$$



$$10 - 3 = \square$$

2. Обчисли вирази. З'єднай їх із результатом, і ти дізнаєшся, хто з дітей на чому любить кататися.



**Катерина**

$$4 + 2 + 1 = \square$$



**Ігор**

$$8 - 2 - 2 = \square$$



**Макар**

$$3 + 3 - 1 = \square$$



**Мирослава**

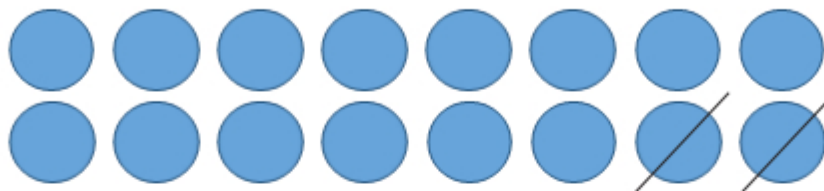
$$5 + 4 + 1 = \square \square$$





3. Прочитайте задачу. Розгляньте схему та розв'язання. Поясніть, що означають слова «на 2 менше».

В одному спортзалі було 8 тренажерів, а в другому на 2 менше. Скільки тренажерів було в другому спортзалі?



$$8 - 2 = 6$$

Це задача на зменшення числа на кілька одиниць. Її розв'язують **дією віднімання**.

4. Розв'яжи задачу. Запиши.

До стоматолога на лікування прийшло 7 дітей, а на другий день — на 2 дитини менше. Скільки дітей прийшло лікуватися до стоматолога на другий день?



5. Добери знак «>», «<».

10 см  2 см

6 см  3 см

8 см  9 см

1 см  4 см

### Завдання для самооцінювання

- Склади й запиши задачу на віднімання за малюнком.



Оціни свої навчальні досягнення, обвівши смайлик.







**Розв'язання і порівняння задач.  
Обчислення значень виразів**

1. Обчисли вирази. З'єднай сучасну та колишню техніку.

$7 - 3 + 1 = \square$        $10 - 5 - 2 = \square$        $4 - 2 - 1 = \square$   
 $8 - 2 - 2 = \square$        $8 - 4 + 2 = \square$

6
4
1
3
5

2. Обчисли вирази біля професій людей, які допомагають людям у повсякденні.

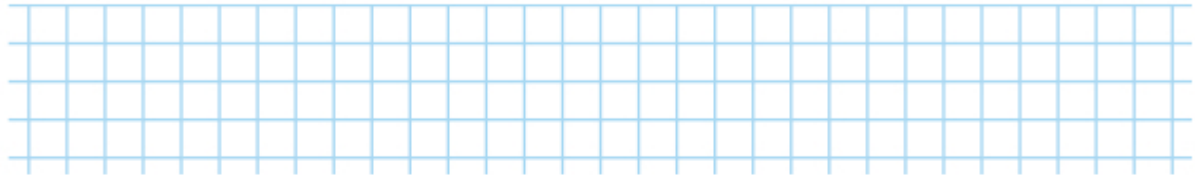
|              |                        |              |                       |
|--------------|------------------------|--------------|-----------------------|
| пожежник     | $4 + 3 - 2 = \square$  | військовий   | $7 - 3 + 2 = \square$ |
| поліцейський | $10 - 5 - 3 = \square$ | охоронець    | $4 - 2 + 1 = \square$ |
| перукар      | $10 - 3 - 3 = \square$ | прикордонник | $7 - 4 - 1 = \square$ |

3. Прочитай задачі. Що в них спільного, а що — відмінного? Розв'яжи їх.

- У Миколи й Оленки було 3 пожежні та 5 поліцейських машинок. Скільки всього машинок було в дітей?



- У дівчаток було 8 ляльок. Вони подарували в дитячий будинок 3 ляльки. Скільки ляльок залишилося в дівчаток?



### Завдання для самооцінювання

- Обчисли вирази. Сполучи твердження з відповідним номером телефону, за яким можна звернутися по допомогу.

У будинку виникла пожежа.

$$7 - 6 = \square$$

Діти знайшли вибухонебезпечний предмет.

$$9 - 8 = \square$$

У квартирі поширився запах газу.

$$5 - 4 = \square$$

Дідусь знепритомнів.

$$6 - 3 = \square$$

101

102

103

104

Юнаки постраждали під час бійки.

$$6 - 4 = \square$$

У дівчини вкрали гаманець.

$$7 - 4 = \square$$

Хлопець загубив мобільний телефон.

$$4 - 2 + 0 = \square$$

Кіт заліз на дерево.

$$5 - 5 + 1 = \square$$

Оціни свої навчальні досягнення, обвівши смайлик.







- У фермера було 5 млинів. Він закрит на ремонт 2 млини. Скільки млинів залишилося працювати?

|  |
|--|
|  |
|  |
|  |
|  |

#### 4. Розв'яжи задачу. Запиши.

На одному будинку було 5 сонячних батарей, а на другому — на 2 батареї менше. Скільки батарей було на другому будинку? Скільки батарей було на обох будинках разом?

|  |
|--|
|  |
|  |
|  |
|  |

#### Завдання для самооцінювання

- Обчисли вирази біля правильних тверджень.

|                               |  |
|-------------------------------|--|
| $6 + 2 - 1 = \square$         | Сонце — найголовніше джерело енергії на Землі, яке постачає тепло та світло. |
| $5 + 4 - 0 = \square \square$ | Електрика та тепло від Сонця абсолютно безкоштовні.                          |
| $4 + 4 - 1 = \square$         | Сонячна енергія не забруднює довкілля.                                       |
| $8 + 2 - 1 = \square$         | У світі побудовано багато гідроелектростанцій.                               |
| $10 - 1 - 0 = \square$        | Енергія вітру не забруднює довкілля.   |
| $3 + 1 + 1 = \square$         | Енергію вітру використовують усі, окрім фермерів.                            |

Оціни свої навчальні досягнення, обвівши смайлик.





## Різницеве порівняння чисел. Співвідношення «на скільки більше?», «на скільки менше?»

1. Обчисли вирази біля тверджень, які вказують, для чого потрібний транспорт.

|                   |                             |
|-------------------|-----------------------------|
| $7 - 1 = \square$ | Щоб швидше долати відстані. |
| $6 + 2 = \square$ | Щоб перевозити вантажі.     |
| $8 - 3 = \square$ | Щоб розважатися.            |

2. **Завдання на вибір.** Обчисли вирази біля зображень наземного транспорту.



$7 + 3 = \square \square$



$6 + 4 = \square \square$



$8 - 2 = \square$



$9 - 2 = \square$



$6 + 2 + 1 = \square$



$6 + 3 = \square$



$8 + 2 = \square \square$



$6 - 4 = \square$



$8 - 3 = \square$



$6 - 1 = \square$

- Як ти думаєш, для чого людям потрібний транспорт?

3. Обчисли вирази біля правильних тверджень.

|                        |  |
|------------------------|--|
| $7 + 2 - 1 = \square$  | Пішоходам можна ходити лише по тротуарах.                            |
| $8 + 2 - 4 = \square$  | Дорогу можна переходити на червоне світло.                           |
| $10 - 3 - 2 = \square$ | У машині не відволікають водія розмовами.                            |
| $7 - 2 - 1 = \square$  | Автомобіль, автобус і тролейбус обходять лише за транспортом, ззаду. |
| $10 - 2 - 1 = \square$ | Трамвай обходять спереду.  |

#### 4. Розв'яжи задачі на порівняння чисел.

У пункті прокату було 6 мотоциклів і 4 велосипеди.

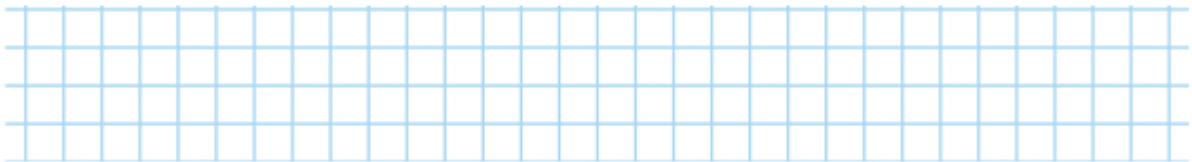
- На скільки більше мотоциклів, ніж велосипедів?
- На скільки менше велосипедів, ніж мотоциклів?



Щоб дізнатися, на скільки одне число більше або менше, ніж інше, треба від більшого числа відняти менше.

#### 5. Математичний диктант. Обчисли й запиши.

- На скільки число 9 більше, ніж число 4; ніж число 5.
- На скільки число 5 менше, ніж число 8; ніж число 6.



#### Завдання для самооцінювання

- Обчисли вирази. З'єднай їх із результатом, і ти дізнаєшся, яке зображення емблеми стосується марки автомобіля.



$7 + 3 - 1 = \square$

2

Мерседес



$3 - 2 + 1 = \square$

9

Фольксваген



$4 + 2 + 2 = \square$

3

БМВ



$6 - 2 - 1 = \square$

8

Рено

Оціни свої навчальні досягнення, обвівши смайлик.





**Розв'язання задач на різницеве порівняння. Обчислення значень виразів. Побудова відрізків**

1. Обчисли вирази. З'єднай їх із результатом, і ти дізнаєшся, що означає дорожній знак.



$8 - 3 - 2 = \square$

6

В'їзд заборонено.



$10 - 2 - 2 = \square$

2

Поряд школа або дитсадок.

Пішохідний перехід.



$3 - 2 + 1 = \square$

3

Слизька дорога.



$4 + 3 - 6 = \square$

5

Зупинка громадського транспорту.



$6 + 3 - 4 = \square$

4

На дорогу може вийти лісова тварина.



$2 + 3 - 1 = \square$

1

2. Обчисли вирази, які позначають правильну поведінку пішохода.

|                       |   |
|-----------------------|---|
| $7 + 2 - 1 = \square$ | Ніколи не перебігай вулицю.   |
| $6 + 3 - 1 = \square$ | Ходи тротуарами чи пішохідними доріжками, притримуючись правої сторони. |
| $4 + 1 + 1 = \square$ | Там, де немає тротуарів, іди узбіччям дороги, назустріч транспорту.     |
| $8 - 4 - 2 = \square$ | Дозволений для переходу сигнал світлофора — зелений.                    |
| $8 - 1 - 1 = \square$ | Дозволений для переходу сигнал світлофора — червоний.                   |

**3. Розв'яжи й запиши задачі.**

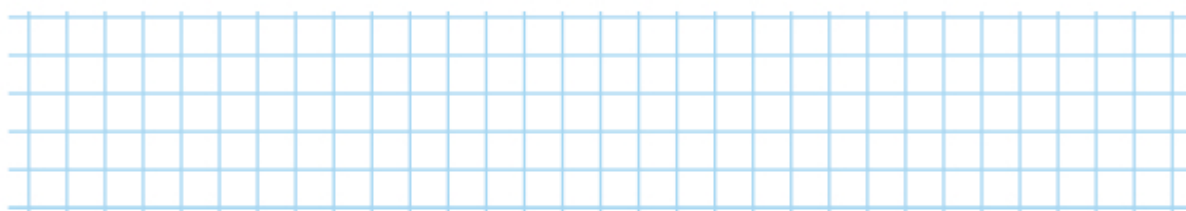
Проїзд у метро коштує 8 грн, а в маршрутному таксі — 10 грн.

- На скільки дорожчий проїзд у маршрутному таксі, ніж у метро?
- На скільки дешевший проїзд у метро, ніж у маршрутному таксі?



Визначити, **на скільки дорожче**, означає обчислити, **на скільки більше**.

Визначити, **на скільки дешевше**, означає обчислити, **на скільки менше**.



**4. Якими монетами ти зможеш заплатити за проїзд? Запиши можливі варіанти.**

|                              |  |   |
|------------------------------|--|---|
| Метро<br>8 грн               |  |  |
| Маршрутне<br>таксі<br>10 грн |  |  |

**5. Розв'яжи задачу. Запиши.**





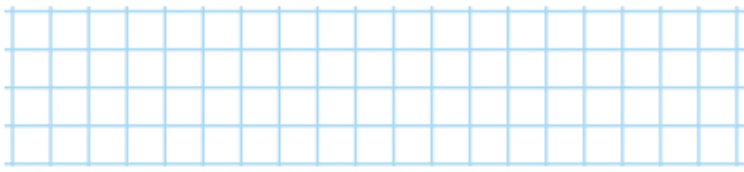

У кабіні фунікулера було 3 хлопчики та 5 дівчаток. На скільки більше було дівчаток, ніж хлопчиків?








6. Розв'яжи задачі за схемою.

|   |     |                                  |  |
|---|-----|----------------------------------|--|
|  | — 4 | } ?                              |  |
|  | — 1 |                                  |  |
|  | 4   | ) на <input type="text"/> більше |  |
|  | 3   |                                  |  |



Дужка зі стрілками допомагає визначити, на скільки одне число більше чи менше за інше.

7. Накреси відрізок на 2 см довший від поданого.



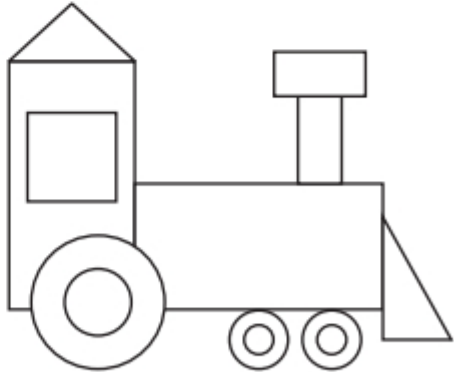



4 см   |

8. Накреси відрізок на 2 см коротший від поданого.

6 см   |

### Завдання для самооцінювання

• Розфарбуй потяг. Упиши кількість фігур. Назви їх.

|   |                        |   |                        |  |
|---|------------------------|---|------------------------|--|
|  | → <input type="text"/> |  | → <input type="text"/> |  |
| зелений   |                        | блакитний   |                        |  |
|  | → <input type="text"/> |  | → <input type="text"/> |  |
| сірий   |                        | жовтий  |                        |  |
|  | → <input type="text"/> |   |                        |  |
| червоний  |                        |   |                        |  |

Оціни свої навчальні досягнення, обвівши смайлик.



## Розв'язання задач. Обчислення значень виразів

1. Обчисли вирази. З'єднай їх із результатом, і ти дізнаєшся, яке призначення кожного виду водного транспорту.



паром

$6 + 3 - 2 = \square$

1 Для тривалих поїздок.



танкер

$8 - 4 - 2 = \square$

5 Для прогулянок по річці.



океанський  
лайнер

$6 - 3 - 2 = \square$

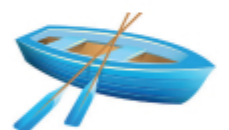
2 Для перевезення  
нафти.



катер

$8 + 1 - 4 = \square$

7 Для перевезення пасажирів з одного берега на інший.



човен

$4 - 2 + 1 = \square$

9 Для тривалого перебування під водою.



підводний  
човен

$8 - 3 + 4 = \square$

3 Для прогулянок і рибальства.



криголам

$9 - 6 + 1 = \square$

4 Для прокладання шляху по кризі.



Зробіть висновок і розкажіть однокласникам/однокласницям, як водний транспорт поліпшує життя людині.

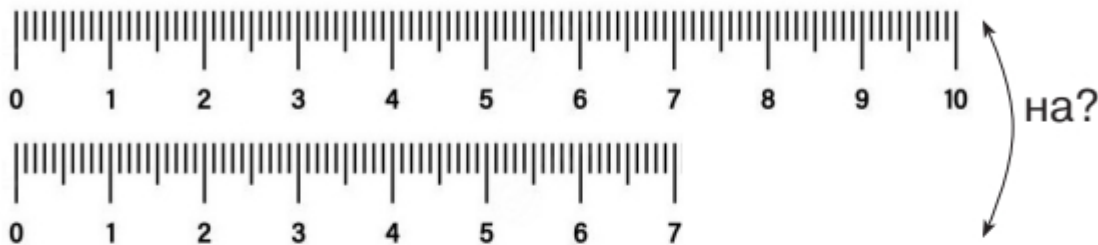
2. Розв'яжи задачу. Склади вираз.

На пристані було 3 катери. До них припливло ще 2 катери. Скільки стало катерів на пристані?



3. Прочитай задачу. Розглянь її запис. Розв'яжи.

Микита із червоного паперу зробив кораблик завдовжки 10 см, а із зеленого — кораблик завдовжки 7 см. • На скільки сантиметрів червоний кораблик довший, ніж зелений? • На скільки сантиметрів зелений кораблик коротший, ніж червоний?



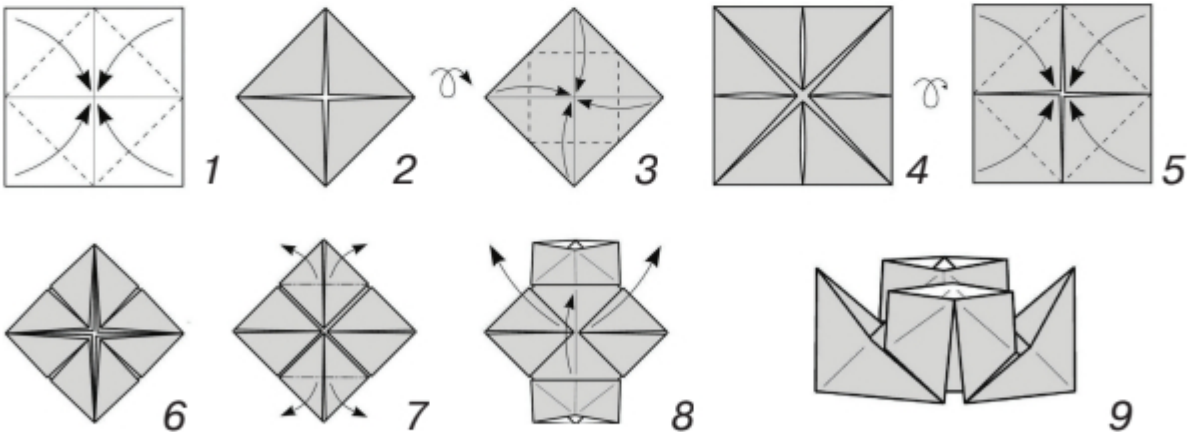
Визначити, **на скільки коротший**, означає обчислити, **на скільки менше**. Визначити, **на скільки довший**, означає обчислити, **на скільки більше**.



### Завдання для самооцінювання



• Зроби паперовий кораблик (за зразком).



Оціни свої навчальні досягнення, обвівши смайлик.



## Розв'язання задач. Обчислення значень виразів

1. Обчисли вирази біля видів повітряного транспорту.



$7 + 2 = \square$



$8 - 2 = \square$



$6 - 3 = \square$



$6 + 0 = \square$



$7 - 3 = \square$

2. Розв'яжи задачу. Запиши.

Максим зібрав 10 моделей літаків, а Дмитро — на 3 моделі менше. Скільки моделей літаків зібрав Дмитро?

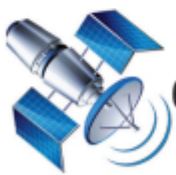
|  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |
|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|
|  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |
|  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |

3. Прочитай задачу. Доповни її умову так, щоб її можна було розв'язати додаванням. Запиши.

У колекції Кирила було 4 вертольоти, а в Артема — на 2 \_\_\_\_\_ . Скільки вертольотів було в колекції Артема?

|  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |
|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|
|  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |
|  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |

4. Обчисли вирази біля техніки, яка досліджує космос.



$6 + 3 = \square$



$9 - 2 = \square$



$8 - 4 = \square$



$7 + 1 = \square$



$6 + 2 = \square$



$5 + 3 = \square$



5. Обчисли вирази. З'єднай їх із результатом, і ти дізнаєшся, на якій тарілці прилетів кожний прибулець.

|                   |                   |                   |                   |                    |   |                   |
|-------------------|-------------------|-------------------|-------------------|--------------------|---|-------------------|
| $8 - 5 = \square$ | 2                 | 3                 | $9 - 5 = \square$ | 9                  | 1 | $5 + 5 = \square$ |
| $6 - 5 = \square$ | 4                 | $3 + 5 = \square$ | 10                | $10 - 5 = \square$ |   |                   |
| 8                 | $7 - 5 = \square$ | $4 + 5 = \square$ | 5                 |                    |   |                   |

## Завдання для самооцінювання

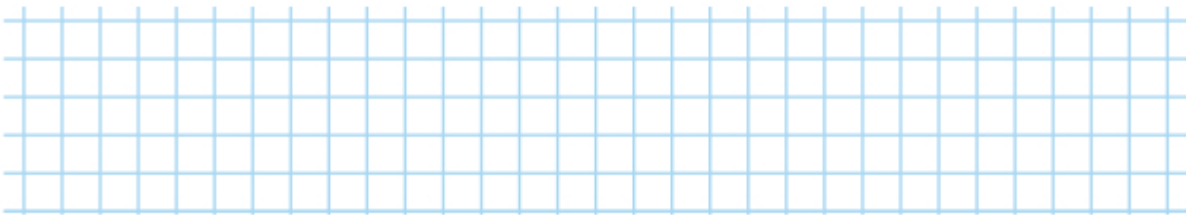


Обчисли вирази та познач деталі з результатом 8.

|                       |                       |                       |                        |                       |
|-----------------------|-----------------------|-----------------------|------------------------|-----------------------|
| $7 - 3 + 4 = \square$ | $7 - 1 + 2 = \square$ | $6 - 2 + 4 = \square$ | $10 - 1 - 1 = \square$ | $5 - 3 - 1 = \square$ |
|-----------------------|-----------------------|-----------------------|------------------------|-----------------------|

- Розв'яжи задачу. Зміни запитання так, щоб задачу можна було розв'язати дією додавання. Запиши.

У Петра серед іграшок було 5 ракет і 2 місяцеходи. На скільки більше було ракет, ніж місяцеходів, у хлопчика?

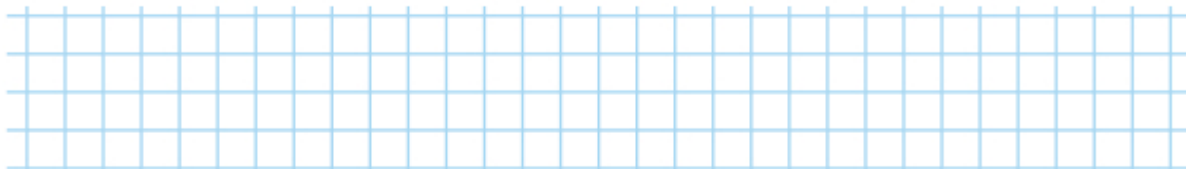


Оціни свої навчальні досягнення, обвівши смайлик.



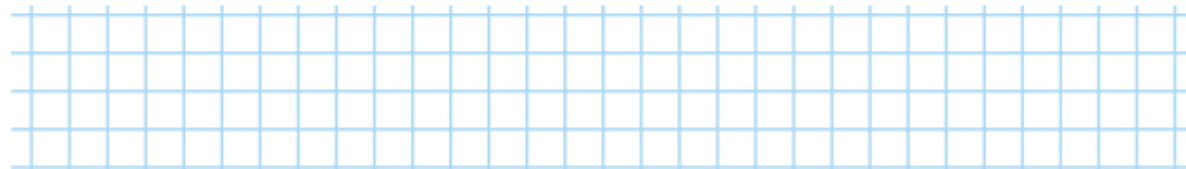
## Узагальнювальний урок

1. Склади задачу за малюнком. Розв'яжи її. Запиши.

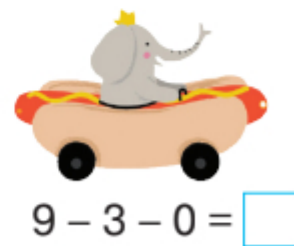
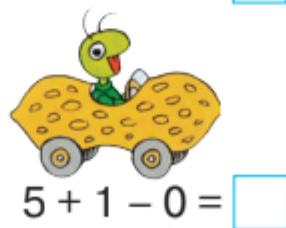
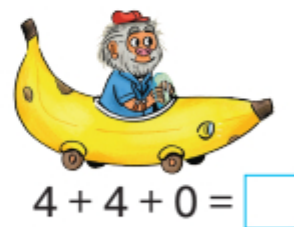
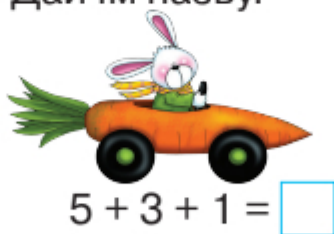
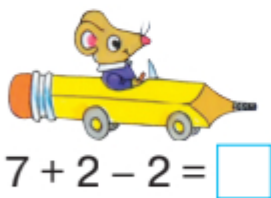


2. Розв'яжи задачу. Запиши.

У хлопчика в колекції було 7 автомобілів і 4 трактори. На скільки більше було автомобілів, ніж тракторів, у колекції?



3. Обчисли вирази біля тих автомобілів, які викликають у тебе усмішку. Дай їм назву.





4. Обчисли, якого числа не вистачає на кулі. Упиши його.



5. Логічна задача.

У шаховому гуртку займалося 8 хлопчиків і 2 дівчинки. Чи можуть вони всі одночасно грати на 5 дошках?

Оціни свої навчальні досягнення, обвівши смайлик.



## Узагальнення до розділу

- Заповни таблицю, поставивши в колонках знаки так («+») або ні («-»).

|   |  |
|---|--|
| Я вмію розв'язувати задачі на знаходження суми.                               |  |
| Я вмію розв'язувати задачі на знаходження різниці.                            |  |
| Я вмію розв'язувати задачі на порівняння.                                     |  |
| Я вмію розв'язувати задачі на збільшення і зменшення числа на кілька одиниць. |  |
| Я вмію обчислювати значення виразів у межах 10.                               |  |
| Я вмію розрізняти геометричні фігури.   |  |
| Я знаю види техніки.  |  |
| Я знаю, як техніка допомагає людям.   |  |

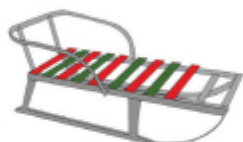


## ЛЮБА ЗИМОНЬКА-ЗИМА

### Утворення чисел другого десятка

#### Десяток. Доповнення чисел до 10. Розв'язання задач

1. **Завдання на вибір.** Обчисли вирази біля об'єктів, які властиві зимі.



$7 + 3 = \square$



$6 - 2 = \square$



$8 + 2 = \square$



$4 + 6 = \square$



$3 + 7 = \square$



$10 - 1 = \square$

2. Скільки різдвяних пряників потрібно покласти на деко, щоб їх стало 10? Упиши відповідь у клітинки.







3. Доповни вирази біля зимових явищ природи.

$4 + \square = 10$  метелиця

$\square + 1 = 10$  завірюха

$7 + \square = 10$  дощ

$10 - \square = 10$  хуртовина

$8 + \square = 10$  блискавка

$6 + \square = 10$  ожеледиця

$\square + 2 = 10$  калюжі

$5 + \square = 10$  снігопад



3. Розгляньте малюнок. Полічіть, скільки сніжинок на малюнку (усно).



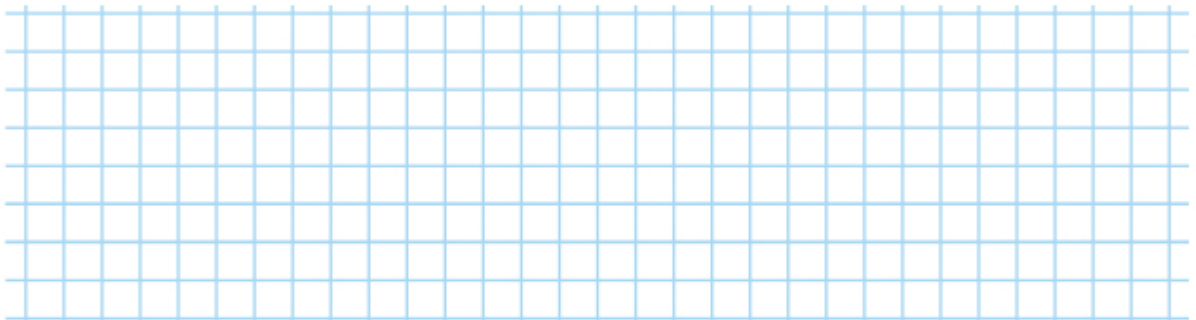
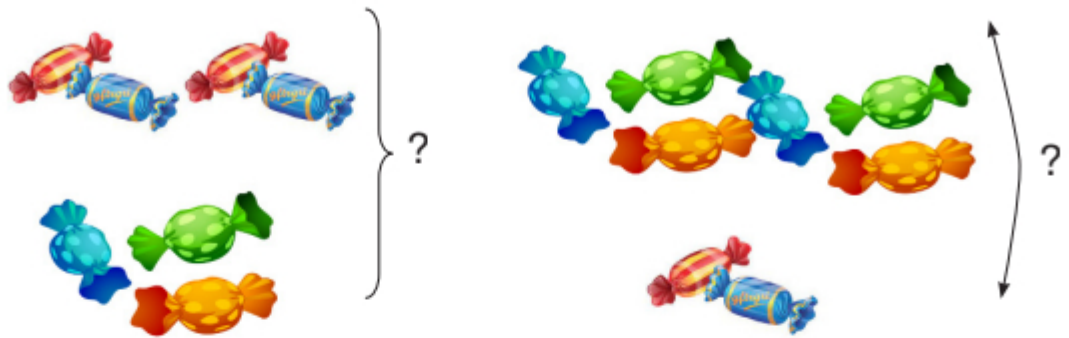
**10 одиниць (од.) = 1 десяток (дес.)**



4. Обчисли та познач вирази, які мають результат 10.

$7 + 3 = \square$        $5 + 5 - 0 = \square$   
 $9 + 1 + 0 = \square$        $8 + 2 - 0 = \square$   
 $6 + 2 + 1 = \square$        $4 + 3 + 1 = \square$        $4 + 4 + 1 = \square$   
 $9 - 2 + 3 = \square$   
 $7 + 1 + 1 = \square$        $6 + 3 + 1 = \square$        $6 + 4 = \square$

5. Склади задачі за малюнками. Запиши.



### Завдання для самооцінювання

- Обчисли вирази. Обведи *синім олівцем* зимові місяці.

$3 + 3 + 1 = \square$  січень

$10 - 3 + 0 = \square$  липень

$10 - 2 = \square$  лютий

$7 + 2 - 1 = \square$  серпень

$6 + 4 - 1 = \square$  березень

$7 + 2 = \square$  вересень

$5 + 3 = \square$  квітень

$8 - 4 + 1 = \square$  жовтень

$5 + 2 + 1 = \square$  травень

$9 - 4 + 0 = \square$  листопад

$9 - 1 - 1 = \square$  червень

$5 + 5 - 2 = \square$  грудень

- Назви всі місяці року за порами року.

Оціни свої навчальні досягнення, обвівши смайлик.

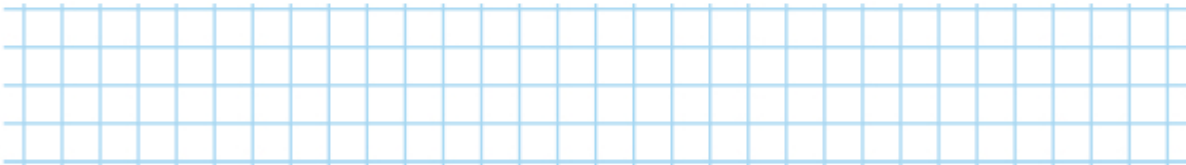




**Записування чисел 11–20 цифрами.  
Одноцифрові та двоцифрові числа.  
Розв'язання задач**

1. Розгляньте малюнки. Складіть вирази. Обчисліть значення (усно).

|   |  |
|---|--|
|  і  одинадцять      |  і  шістнадцять     |
|  і  дванадцять      |  і  сімнадцять      |
|  і  тринадцять      |  і  вісімнадцять    |
|  і  чотирнадцять  |  і  дев'ятнадцять |
|  і  п'ятнадцять |  і  двадцять    |



Числа, для запису яких треба використати дві цифри, називають **двоцифровими**.

2. Назвіть числа від 1 до 20; від 20 до 1.

|   |   |   |   |    |    |    |    |    |    |
|---|---|---|---|----|----|----|----|----|----|
| 1 | 3 | 5 | 7 | 9  | 11 | 13 | 15 | 17 | 19 |
| 2 | 4 | 6 | 8 | 10 | 12 | 14 | 16 | 18 | 20 |

3. Розділі числа на дві групи. Обведи **синім олівцем** одноцифрові числа, **зеленим** — двоцифрові.

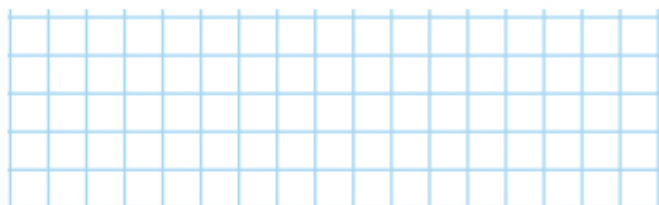
4, 9, 12, 4, 11, 15, 8, 13, 16, 7, 19, 5, 158, 1, 20, 17.



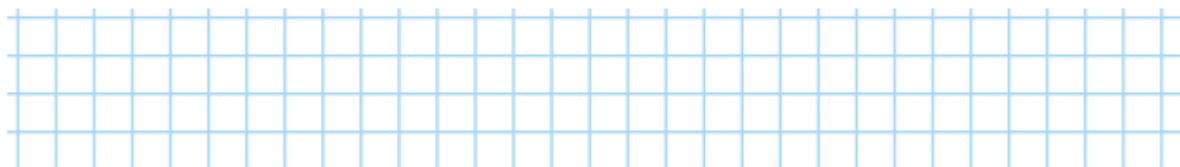
4. Назви й упиши в порожні клітинки «сусідів» поданих чисел.



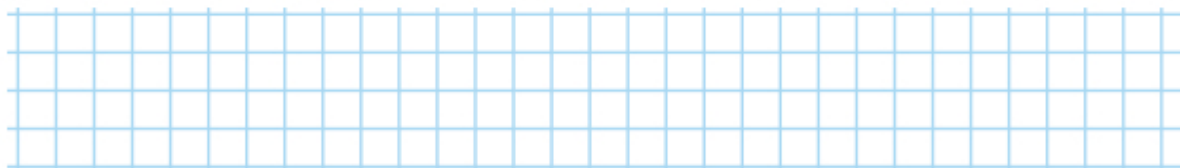
5. Склади задачу за малюнком. Розв'яжи її.



6. Склади задачу, яку можна було б розв'язати за допомогою дії віднімання.



7. Склади задачу за малюнком і початком. Розв'яжи її.  
З гірки спускалося 6 зайців ...



8. Склади задачу за малюнком, яку можна було б розв'язати за допомогою дії додавання.







9. Обчисли вирази, і ти дізнаєшся, скільки років кожному сніговику.

|   |   |   |   |  |   |
|---|---|---|---|--|---|
| <input type="text"/>  | <input type="text"/>  | <input type="text"/>  | <input type="text"/>  | <input type="text"/>   | <input type="text"/>  |
|  |  |  |  |  |  |
| $7 - 2 + 5$   | $6 + 2 - 4$   | $6 + 2 + 1$   | $6 + 3 + 1$   | $8 + 2 - 3$  | $5 - 0 + 3$   |

### Завдання для самооцінювання

- Допоможи зайцю знайти сніговика. Пройди лабіринт від 1 до 20.

|   |    |    |    |    |    |    |    |    |    |    |    |    |    |    |   |
|---|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|---|
|  | 3  | 2  | 5  | 4  | 3  | 7  | 9  | 6  | 8  | 10 | 12 | 13 | 14 | 15 |   |
|   | 1  | 5  | 8  | 6  | 7  | 8  | 9  | 10 | 12 | 13 | 14 | 18 | 12 | 14 |   |
|   | 2  | 3  | 7  | 10 | 13 | 14 | 18 | 12 | 11 | 10 | 15 | 17 | 18 | 5  |   |
| 9   | 8  | 6  | 4  | 5  | 6  | 7  | 11 | 8  | 9  | 17 | 18 | 19 | 10 | 14 | 15  |
| 10  | 14 | 13 | 5  | 6  | 7  | 8  | 9  | 14 | 15 | 16 | 8  | 18 | 19 |    |   |
| 11  | 12 | 17 | 19 | 13 | 15 | 11 | 10 | 11 | 12 | 11 | 16 | 17 | 20 |    |   |
| 13  | 14 | 15 | 11 | 18 | 16 | 9  | 7  | 8  | 13 | 14 | 15 | 18 | 12 |    |  |

- Доповни математичну сніжинку (за вибором).




Оціни свої навчальні досягнення, обвівши смайлик.



## Числа 11–20. Розрядні числа. Порівняння одноцифрових і двоцифрових чисел

1. На яке число впала сніжинка? Упиши його в порожні клітинки.

10 11  13  15 16   19 

 2. Прочитайте числа в таблиці. Порівняйте одноцифрові та двоцифрові числа (усно).

|    |    |    |    |    |    |    |    |    |    |
|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|
| 1  | 2  | 3  | 4  | 5  | 6  | 7  | 8  | 9  | 10 |
| 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 | 17 | 18 | 19 | 20 |



У числі 11 — один десяток та одна одиниця.  
Це — **розрядні числа**.  $11 = 1 \text{ десяток} + 1 \text{ одиниця}$ .

3. Виконай за зразком.

$$12 = 1 \text{ дес. } 2 \text{ од.}$$

$$13 = \square \text{ дес. } \square \text{ од.}$$

$$17 = \square \text{ дес. } \square \text{ од.}$$

$$15 = \square \text{ дес. } \square \text{ од.}$$

$$19 = \square \text{ дес. } \square \text{ од.}$$



Двоцифрові числа можна розкласти на розрядні доданки.  $11 = 10 + 1$

4. Виконай за зразком.

$$14 = 10 + 4$$

$$12 = \square + \square$$

$$17 = \square + \square$$

$$16 = \square + \square$$

$$15 = \square + \square$$

$$17 = \square + \square$$



Будь-яке одноцифрове число менше від будь-якого двоцифрового.

Будь-яке двоцифрове число більше від будь-якого одноцифрового.

5. Постав відповідні знаки «<», «>» (за зразком).

$$5 < 10$$

$$17 \square 7$$

$$8 \square 18$$

$$11 \square 19$$

$$10 > 5$$



Серед двоцифрових чисел другого десятка більше те число, у якого більша кількість одиниць.

6. Постав відповідні знаки «<», «>» (за зразком).

$15 > 10$      $14 \square 13$      $18 \square 17$      $12 \square 15$   
 $10 < 15$

7. Математичний диктант. Упиши потрібні числа.

Більше 10, але менше 12.

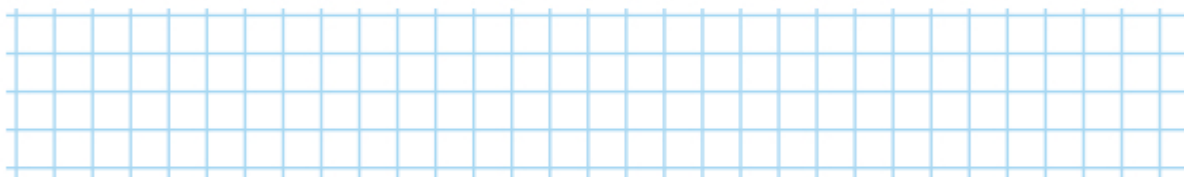
Більше 15, але менше 18.

Більше 18, але менше 20.



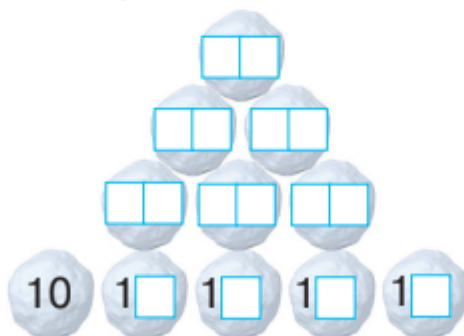
8. Розв'яжи задачу. Запиши її.

На ковзанці було 15 хлопчиків. До них приєдналося 3 дівчинки. Скільки дітей стало на ковзанці?



### Завдання для самооцінювання

- Збудуй «фортецю» із двоцифрових чисел. Упиши відповідні числа в порожні клітинки.



Оціни свої навчальні досягнення, обвівши смайлик.

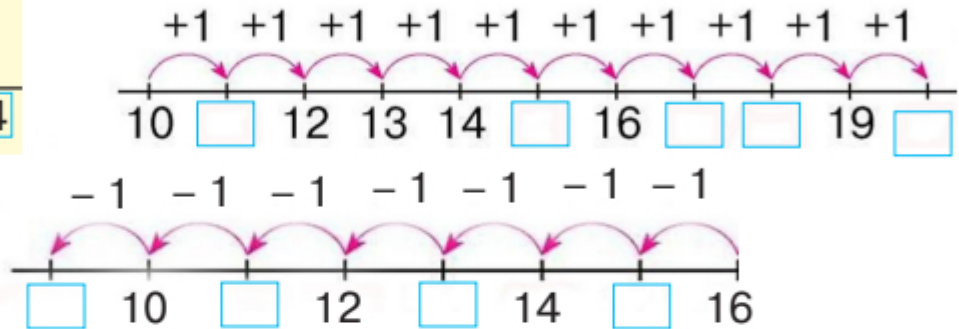
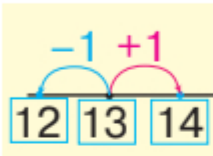


## Утворення наступного й попереднього чисел у межах 11–20. Суміжні числа

1. Пригадай, як утворюється попереднє і наступне число. Заповни порожні клітинки за зразком.



Попереднє число утворюють відніманням одиниці. Наступне число утворюють додаванням одиниці.



Вода на Землі може перебувати в різних станах: **у рідкому, твердому, газоподібному.**

2. Обчисли вирази. З'єднай «родичів» води з відповідними станами.

$11 + 1 = \square\square$  вода **11** твердий  $10 + 1 = \square\square$  сніг

$13 - 1 = \square\square$  роса **12** рідкий  $12 - 1 = \square\square$  ожеледиця

$12 + 1 = \square\square$  пара **13** газоподібний  $14 - 1 = \square\square$  туман

3. Обчисли вирази та з'єднай їх із кубиками льоду.

$12 + 3 = \square\square$   $14 - 1 = \square\square$   $18 - 1 = \square\square$   $19 + 1 = \square\square$

$16 - 5 = \square\square$   $13 + 1 = \square\square$   $18 + 1 = \square\square$   $20 - 4 = \square\square$







**Суміжні числа** — це «сусідні числа».

4. До кожного з поданих чисел напиши суміжні числа (за зразком).

13, 14, 15.

14, 18, 15, 11, 16, 19

|  |
|--|
|  |
|  |
|  |
|  |
|  |

5. Обчисли вирази біля правильних тверджень.

|                                |                   |
|--------------------------------|-------------------|
| $7 + 6 + 1 = \square \square$  | Вода без запаху.  |
| $7 + 3 + 2 = \square \square$  | Вода має запах.   |
| $12 - 1 + 1 = \square \square$ | Вода без смаку.   |
| $13 - 1 - 1 = \square \square$ | Вода прозора.     |
| $14 - 1 - 1 = \square \square$ | Вода текуча.      |
| $15 - 1 + 1 = \square \square$ | Вода — розчинник. |

6. Розв'яжи задачі. Запиши.

• У магазині було 10 кулерів із водою. Привезли ще 10 кулерів. Скільки кулерів із водою стало в магазині?

|  |
|--|
|  |
|  |
|  |
|  |
|  |

• У шкільній їдальні приготували 18 склянок із напоєм. Під час сніданку діти випили 8 склянок. Скільки склянок із напоєм залишилося?

|  |
|--|
|  |
|  |
|  |
|  |
|  |

7. Обчисли вирази й сполучи загадку з відгадкою.

|              |             |                                   |
|--------------|-------------|-----------------------------------|
| $18 - 4$     | 11 сніг     | Яку воду можна носити в ситі?     |
| $17 - 4 - 2$ | 10 бурулька | Біла скатертину всю землю вкрила. |
| $20 - 5$     | 14 лід      | Текло, текло, лягло під скло.     |
| $14 - 4$     | 15 ріка     | Біла морква взимку росте.         |

### Завдання для самооцінювання

- Обчисли вирази. З'єднай їх із результатом, і ти дізнаєшся, куди впаде кожна зі сніжинок.

$10 + 1 = \square \square$       $17 - 1 = \square \square$       $12 - 1 = \square \square$       $14 + 1 = \square \square$   
 $16 - 1 = \square \square$       $15 + 1 = \square \square$

15     16     11

Оціни свої навчальні досягнення, обвівши смайлик.











## Додавання виду $10 + 3$ , $3 + 10$ . Обчислення виразів. Творча робота над задачею



1. Розгляньте малюнки. Поясніть, як обчислити приклади на додавання.

|  |               |
|--|---------------|
|  і  | $10 + 1 = 11$ |
|  і  | $10 + 2 = 12$ |
|  і  | $3 + 10 = 13$ |

2. Обчисли вирази.

$10 + 1 = \square$

$10 + 3 = \square$

$10 + 2 = \square$

$10 + 5 = \square$

$10 + 4 = \square$

$10 + 7 = \square$



Додавати числа можна в будь-якому порядку.

$10 + 2 + 1 = 12 + 1 = 13$

$10 + 2 + 1 = 10 + 3 = 13$

3. Обчисли вирази біля правильних тверджень. Запиши.

|                                |   |
|--------------------------------|---|
| $10 + 1 + 1 = \square \square$ | Рослинам узимку добре під сніговою ковдрою. |
| $10 + 2 + 1 = \square \square$ | Під снігом залишилася озимина.              |
| $10 + 3 + 1 = \square \square$ | Дерева взимку стоять зеленими.              |
| $10 + 4 + 1 = \square \square$ | Узимку лише хвойні дерева зелені.           |

4. Розв'яжи задачу. Запиши.

Садівник від снігу обгорнув захисною тканиною 10 самшитів, а ялівців на 5 більше. Скільки ялівців обгорнув садівник?



- Розв'яжи задачу, змінивши запитання.

A grid of 10 columns and 10 rows, intended for writing a math problem solution.

- Склади й розв'яжи подібну задачу, змінивши числові дані.

A grid of 10 columns and 10 rows, intended for writing a math problem solution.

5. Обведи вирази з результатом 14, і ти дізнаєшся назви рослин, які можна виростити взимку для вітамінного салату на підвіконні.



зелена цибуля

$10 + 3 + 1 = \square \square$



кріп

$5 - 1 + 10 = \square \square$



кавун

$14 - 4 + 2 = \square \square$



петрушка

$8 + 1 + 1 = \square \square$

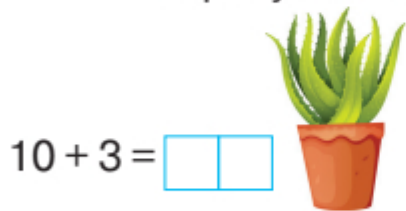
мікрозелень

$3 + 1 + 10 = \square \square$



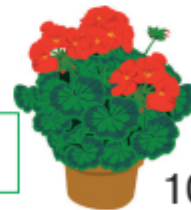
### Завдання для самооцінювання

- Обчисли вираз. Сполучи зображення квітки з її назвою та результатом.



$10 + 3 = \square \square$

13 алое



15 пеларгонія

$10 + 5 = \square \square$



$10 + 2 = \square \square$

14 кактус

12 різдвяник



$10 + 4 = \square \square$

Оціни свої навчальні досягнення, обвівши смайлик.





**Дециметр. Вимірювання довжини відрізків.  
Перетворення іменованих чисел**

1. Обчисли вирази біля тварин, які впадають у зимову сплячку.



$12 - 1 = \square \square$



$11 + 1 = \square \square$



$10 + 1 = \square \square$



$18 - 1 = \square \square$



$16 + 1 = \square \square$



$19 + 1 = \square \square$



$17 - 1 = \square \square$

2. Обчисли вирази біля правильних тверджень.

|                                |   |
|--------------------------------|---|
| $10 + 1 + 1 = \square \square$ | Узимку ведмідь упадає в сплячку.          |
| $10 - 4 - 1 = \square \square$ | Узимку вовк упадає в сплячку.             |
| $10 + 4 + 1 = \square \square$ | Білка робить запаси їжі на зиму.          |
| $10 + 5 + 1 = \square \square$ | Узимку заєць змінює хутро на біле.        |
| $10 + 6 - 1 = \square \square$ | Узимку тварини потребують допомоги людей. |



**10 сантиметрів (см) — це 1 дециметр (дм).**

3. Виконай дії (за зразком).

**1 дм 1 см = 11 см**

$1 \text{ дм } 6 \text{ см} = \square \square \text{ см}$

$1 \text{ дм } 7 \text{ см} = \square \square \text{ см}$

$1 \text{ дм } 8 \text{ см} = \square \square \text{ см}$



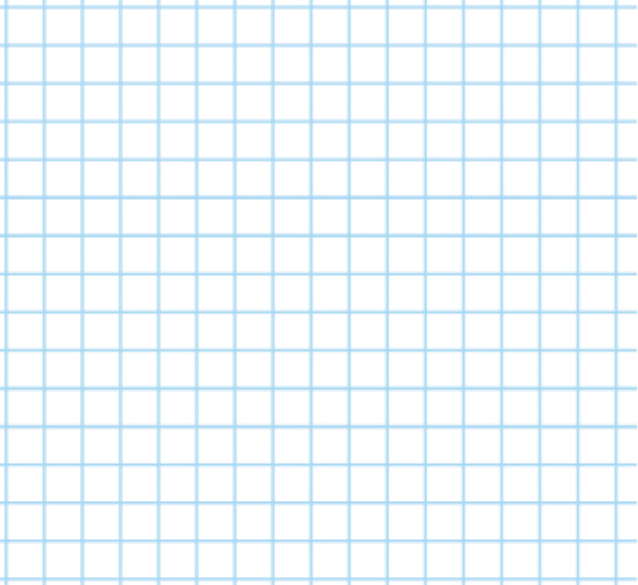






**11 см = 1 дм 1 см**

$13 \text{ см} = 1 \text{ дм } \square \square \text{ см}$

$14 \text{ см} = 1 \text{ дм } \square \square \text{ см}$

$15 \text{ см} = 1 \text{ дм } \square \square \text{ см}$

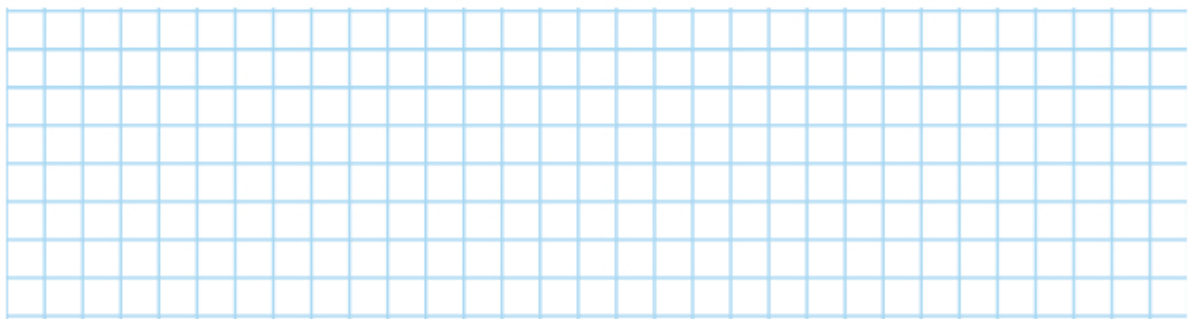
4. Обчисли вирази, і ти дізнаєшся довжину слідів тварин, які вони залишили на снігу. Побудуй ці відрізки. Довжину яких відрізків можна записати в дециметрах і сантиметрах? Запиши.

|  |   |                            |   |
|--|---|----------------------------|---|
|   |  | $10 - 6 = \square$         |  |
|   |  | $10 - 5 = \square$         |   |
|   |  | $10 + 2 = \square \square$ |   |
|  |  | $10 + 6 = \square \square$ |   |

### Завдання для самооцінювання

- Розв'яжи задачу.

Для оздоблення своєї шубки білка використала 10 см тасьми, а лисиця на 10 см тасьми більше. Скільки всього дециметрів тасьми використала лисиця для оздоблення своєї шубки?



Оціни свої навчальні досягнення, обвівши смайлик.





## ЗМІСТ

|                   |   |
|-------------------|---|
| Від авторок. .... | 3 |
|-------------------|---|

### ВОДИТЬ ОСІНЬ ХОРОВОДИ

#### Додавання і віднімання в межах 10

|  |    |
|--|----|
| Компоненти та результат дії додавання.<br>Знаходження суми чисел за малюнками .....  | 4  |
| Компоненти та результат дії віднімання.<br>Знаходження різниці чисел за малюнками .....  | 6  |
| Додавання і віднімання числа 0. Числовий відрізок .....  | 8  |
| Додавання і віднімання числа 1. Утворення чисел прилічуванням і відлічуванням 1.<br>Додавання і віднімання за числовим відрізком ..... | 10 |
| Додавання і віднімання числа 2.<br>Збільшення та зменшення числа на кілька одиниць.<br>Вимірювання довжини відрізків .....             | 12 |
| Додавання і віднімання числа частинами. Обчислення виразів за допомогою числового відрізка .....                                       | 14 |
| Додавання і віднімання числа 3.<br>Переставний закон додавання.<br>Читання та обчислення виразів .....                                 | 16 |
| Вирази. Сума. Різниця .....  | 18 |
| Додавання і віднімання числа 4. Побудова відрізків заданої довжини. Обчислення значень виразів .....                                   | 20 |
| Додавання і віднімання числа 5.<br>Побудова відрізків заданої довжини .....  | 22 |
| Значення виразу. Побудова відрізків заданої довжини ..   | 24 |



|  |           |
|--|-----------|
| Додавання і віднімання числа 6. Обчислення значень виразів . . . . . | 26        |
| Додавання і віднімання числа 7 . . . . .                             | 28        |
| Додавання і віднімання чисел 8 і 9 . . . . .                         | 30        |
| Узагальнювальний урок . . . . .                                      | 32        |
| <b>Узагальнення до розділу</b> . . . . .                             | <b>33</b> |

### ТЕХНІКА – ТВІЙ ДРУГ І ПОМІЧНИК

|  |    |
|--|----|
| Поняття «задача». Складання і розв'язання задач на додавання за малюнками та схемами. Обчислення значень виразів . . . . . | 34 |
| Задачі на знаходження суми чисел. Порівняння іменованих чисел . . . . .  | 37 |
| Складання і розв'язання задач на віднімання за малюнками та схемами. Обчислення значень виразів . . . . .                  | 39 |
| Обчислення значень виразів. Порівняння чисел. Розв'язання задач . . . . .  | 41 |
| Задачі на збільшення числа на кілька одиниць. Обчислення значень виразів у межах 10. Об'ємні фігури . . . . .              | 43 |
| Задачі на зменшення числа на кілька одиниць. Обчислення значень виразів . . . . .  | 45 |
| Розв'язання і порівняння задач. Обчислення значень виразів . . . . .   | 47 |
| Розв'язання задач. Обчислення значень виразів . . . . .  | 49 |
| Різницеве порівняння чисел. Співвідношення «на скільки більше?», «на скільки менше?» . . . . .                             | 51 |





|   |    |
|---|----|
| Розв'язання задач на різницеve порівняння.              |    |
| Обчислення значень виразів. Побудова відрізків. . . . . | 53 |
| Розв'язання задач. Обчислення значень виразів . . . . . | 56 |
| Розв'язання задач. Обчислення значень виразів. . . . .  | 58 |
| Узагальнювальний урок . . . . .                         | 60 |
| <b>Узагальнення до розділу</b> . . . . .                | 61 |

## ЛЮБА ЗИМОНЬКА-ЗИМА

### Утворення чисел другого десятка

|   |    |
|---|----|
| Десяток. Доповнення чисел до 10.  |    |
| Розв'язання задач . . . . .   | 62 |
| Записування чисел 11–20 цифрами.  |    |
| Одноцифрові та двоцифрові числа.  |    |
| Розв'язання задач . . . . .   | 65 |
| Числа 11–20. Розрядні числа.  |    |
| Порівняння одноцифрових і двоцифрових чисел . . . . .                               | 68 |
| Утворення наступного й попереднього чисел<br>у межах 11–20. Суміжні числа . . . . . | 70 |
| Додавання виду $10 + 3$ , $3 + 10$ .  |    |
| Обчислення виразів. Творча робота над задачею . . . . .                             | 73 |
| Дециметр. Вимірювання довжини відрізків.  |    |
| Перетворення іменованих чисел . . . . .   | 75 |

*Навчальне видання*

*ПРОШКУРАТОВА Тамара Сергіївна,  
ПАРХОМЕНКО Аліна Валеріївна*

# **МАТЕМАТИКА**

Навчальний посібник для 1 класу  
закладів загальної середньої освіти  
(У 3-х частинах)  
Частина 2

*Схвалено для використання в освітньому процесі*

Редакторка *Н. Забаштанська*  
Художня редакторка *О. Андрущенко*  
Комп'ютерна верстка *Л. Ткаченко*  
Коректорки *С. Бабич, І. Барвінок*

Формат 84×108/16.  
Ум. др. арк. . Обл.-вид. арк. .  
Наклад прим.  
Зам. №

